БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 210
1 ДЕКАБРЬ ЧОРШАНБА 1954 ЙИЛ
ВАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Европада тинчлик ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа мамлакатларининг Москва Кенгаши (1-нчи бет).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ. **М. Ғозиев.** — Партиявий ишлар кучайтирилмоқда. **С. Орипов.** — Совет органлари партия ташкилотининг иши яхшилансин (2-нчи бет).

Т. Нажмиддинов. — Политехника та'лими яхши йўлга қўйилган мактабда (2-нчи бет).

КОНСУЛЬТАЦИЯ. **Г. Саркисянц.** — Халқ судларига сайлов ўтказиш тартиби (2-нчи бет).

Пахтанинг ялпи ҳосилини ошириш учун мавжуд резервлардан тўла ва унумли фойдаланайлик! Х. Икромов. — Илғор иш усулининг яхши натижалари. **Т. Сергеев.** — Кузги шудгорни тез ва юқори сифатли қилиб ўтказайлик. **А. Нерозин.** — Шўр ерларни ўз вақтида сифатли қилиб ювиш — мўл ҳосил гарови (3-нчи бет).

ЧОРВА ҚИШЛОВИНИ НАМУНАЛИ ЎТКАЗАЙЛИК (4-нчи бет).

БМТ Бош Ассамблеясининг тўққизинчи сессияси (4-нчи бет).

Қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчилари, фашизм қурбонлари ва маҳбусларининг халқаро федерациясининг конгресси (4-нчи бет).

Г. Гурьянов. — Ғарбий Германияда милитаризмни қайтадан тиклаш тинчлик ишига таҳдид солмоқда (4-нчи бет).

Мактабларда политехника та'лимини муваффақиятли жорий қилайлик

Совет мактаби ёшларимизни ўқитиш ва коммунистик жамиятнинг актив қурувчилари қилиб тарбиялашдек ғоят катта ва мас'улиятли вазифаларни бажармоқда.

Ўсиб келаётган ёш авлод бизнинг умидимиз ва келажагимиздир. Уларнинг эртаги куни бугунгисидан ҳам порлоқ ва қувончлироқдир. Фан, маданият ва ҳозирги замон техникасининг бутун янгиликлари умумхалқ манфаатига хизмат қилаётган бизнинг мамлакатимизда ёш авлодни ўқитиш ва уларни ҳартомонлама етук, юксак маданиятли, билимдон кишилар қилиб етиштириш учун барча қулай шароитлар яратиб берилган. Шунга кўра бизнинг мактабларимиз жисмоний ва ақлий қобилиятлари ҳартомонлама ривожланган кишиларни етиштириб чиқаришлари, ёшларимиз эса коммунистик жамиятнинг онгли ва актив қурувчилари бўлиш учун етарли даражада ма'лумот олиш ва ўрта мактабни тамомлагач эркинлик блан касб танлаш имкониятига эга бўлишлари керак.

Коммунистик партия ва совет давлатининг асосчиси улуғ Ленин 1920 йилда Россия Коммунист ёшлар союзининг Бутунроссия III с'ездида сўзлаган нутқида ёшлар союзининг вазифалари ҳақида гапириб, бундай деган эди:

«... Коммунист ёшлар союзи ўз билими, ўқиши ва ўз тарбиясини ишчи ва деҳқонларнинг меҳнати блан қўшмоғи керак, у ўз мактабида ўралиб қолмаслиги ва фақат коммунистик китоблар ҳам брошюраларни ўқиш блангина чекланиб қолмаслиги керак. Ишчи ва деҳқонлар блан бирликда меҳнат қилгандагина чинакам коммунист бўлиш мумкин. Бинобарин, Ёшлар союзига кирувчи ҳарбир кишининг саводли эканини ва шу блан бирга меҳнат ҳам қилабилишини ҳамма кўрсин».

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати В. И. Ленин кўрсатмаларини бажариб, ёшларни ўқитиш ва коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш, уларни ишлабчиқариш малакасига эга бўлган ҳартомонлама етук кишилар қилиб етиштириш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилмоқдалар.

Партия XIX с'езди директиваларида умумий та'лим мактабларининг социалистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги аҳамиятини янада ошириш ва ўрта мактабларни тамомлаб чиқувчи ўқувчиларнинг касбларни эркин суратда танлаши учун керакли шароит яратиш мақсадида ўрта мактабда политехника та'лимини амалга ошириш ва умумий политехника та'лимига ўтиш учун зарур тадбирлар кўришдек муҳим ва мас'улиятли вазифалар қўйилган.

Партия, ҳукуматимизнинг мамлакатда халқ маорифини жуда кенг ривожлантириш тўғрисида қилаётган доимий ғамхўрликлари туфайли ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялашнинг сифати тобора яхшиланмоқда, мактабларимизнинг ўқув-материал базаси йил сайин мустаҳкамланмоқда ва ўқув процессига политехника та'лими муваффақиятли жорий қилинмоқда. Умумий та'лим мактабларида политехника та'лимини жорий қилишдан кузатилган мақсад — ўқувчиларга фан асосларини чуқур ўргатиш блан бир қаторда, уларни социалистик саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлабчиқариши процесслари блан кенг кўламда таништириш, турли ихтисослар бўйича ишлашга қобилиятли кишилар қилиб тайёрлашдан иборатдир.

Областимиздаги айрим халқ маорифи органлари, кўпгина мактабларимиз, педагогика ишининг тажрибали мастерлари бўлган моҳир ўқитувчиларимиз ўз ишларининг натижалари учун юксак жавобгарликни ҳис этиб, политехника та'лимини ўқув процессига жорий қилишда яхши натижаларга эришмоқдалар. Мактабларимизда ўқувчиларнинг фан асосларини чуқур ва мустаҳкам ўрганишларига ёрдам бераётган, ўтилган темаларни ҳозирги замоннинг муҳим масалалари блан боғлаб, ҳарбир дарсни лаборатория машғулотлари ва кўргазмали материаллар асосида ўтаётган ва ўқувчиларда политехника та'лими кўникмаларини ҳосил қилаётган илғор ўқитувчилар оз эмас.

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 16-нчи мактаб физика ўқитувчиси Расулев, Сталин районидаги 84-нчи мактаб химия ўқитувчиси Ҳикматов, Москва районидаги 137-нчи мактаб физика-математика ўқитувчиси Баришева, Тошкент районидаги 2-нчи мактаб химия-биология ўқитувчиси Ғафуров ва бошқа кўпгина ўқитувчилар ўқув процессига политехника та'лимини муваффақиятли жорий қилиб, программа материаллари бўйича системали равишда тажрибалар ўтказмоқдалар, ўқувчиларга ўз дарсларида политехника та'лими элементларини бериб бормоқдалар. Бундай ўқитувчилар ўқувчиларда меҳнатга, турли касбларга муҳаббат уйғотмоқдалар.

Лекин шуни э'тироф қилиш керакки, областимизнинг шаҳар ва қишлоқларидаги ҳамма мактабларда ҳам политехника та'лимини жорий қилишда ана шундай муваффақиятларга эришилаётгани йўқ. Айрим маҳаллий партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотлари, халқ маорифи органлари ва мактабларнинг педагогик коллективлари политехника та'лимининг туб моҳиятини ҳануз тушуниб етмаётирлар. Шунинг учун ҳам умумий та'лим мактабларининг ўқув-материал базасини мустаҳкамлаш ва бор имкониятлардан фойдаланиб, ўқув процессига политехника та'лимини жорий қилиш масаласига етарли э'тибор бермай катта хатога йўл қўймоқдалар.

Ма'лумки, шу бешйилликда республикаларнинг пойтахтларида, республика аҳамиятига эга бўлган шаҳарларда, область, ўлка марказлари ва энг йирик саноат марказларида умумий ўнйиллик та'лимга ўтилиши муносабати блан ўрта мактабларнинг функциялари жуда кенгайиб кетди. Уларнинг ёшларни социалистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги аҳамияти янада ошди. Эндиликда ўрта мактабларимиз ўқувчиларни фақат олий ўқув юртларига кириб ўқишлари учунгина эмас, шу блан бирга уларни турли ихтисослар бўйича саноат корхоналари, транспорт, колхозлар, совхозлар ва МТСларда ишлашга ҳам қобилиятли кишилар қилиб етиштиришлари зарур.

Область халқ маорифи бўлими ва унинг жойлардаги органлари томонидан бу соҳада йўл қўйилаётган катта камчилик шундан иборатки, улар политехника та'лимининг мақсад ва вазифалари ҳақида жамоатчилик олдида кенг тушунтириш ишларини олиб бориш, политехника та'лимини ҳамма мактабларда бирхилда муваффақиятли амалга ошириш, педагогика ва метод кабинетлари ишини жонлантириш ҳамда илғор мактаблар ва ўқитувчиларнинг бу соҳадаги тажрибаларини оммалаштириш масалалари блан камдан-кам шуғулланмоқдалар.

Маҳаллий партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотлари ва халқ маорифи органларининг асосий вазифалари—мактабларда политехника та'лимини ўқув процессига кенг кўламда жорий қилиш, ёш авлодни келажакдаги практик ишларга тайёрлаш учун зарур бўлган барча шароитларни яратиб беришдан иборатдир.

Мактабларнинг физика, химия, биология, математика, география ва бошқа фан ўқитувчилари политехника та'лимини э'тибордан четда қолдирмасликлари, дарсларга пухта тайёргарлик блан кириб, ҳарбир дарсни юксак назарий ва ғоявий савияда ўтказиш блан бирга, ўқувчиларга политехника та'лими элементларини бериб боришлари, ўқув-тажриба кобинетларида системали равишда практик машғулотлар ўтказишлари, вақт-вақти блан саноат корхоналари, илмий муассасаларга, музейга, колхозлар, совхозлар ва МТСларга экскурсиялар уюштириб, ўқувчиларни ишлабчиқариш процесслари блан кенг кўламда таништиришлари керак.

Ўқувчиларга мичуринча биология фанининг илмий асосларини сингдиришда, уларда қишлоқ хўжалиги мутахассислигига муҳаббат уйғотишда мактаб ҳузуридаги ўқув-тажриба участкасининг роли ғоят каттадир. Шунинг учун ҳам ўқув-тажриба участкасининг иш доирасини кенгайтириш ва бу участкаларда ўқувчиларни ғаллачилик, боғдорчилик, сабзавотчилик, чорвачилик, пиллачилик бўйича турли звеноларга бириктиб қўйиш ва уларни қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари блан мукаммал таништириш талаб этилади. Бу практик машғулотлар давомида ўқувчиларни совет агробиология фани ютуқлари ва илғор агротехника қоидалари блан, ерни маданий усулда ишлаш, унинг унумдорлигини ошириш, янги суғориш системасининг афзаллиги, олмошлаб экиш, уруғларни саралаш ва уни экишга тайёрлаш, экинларнинг ривожланиш процесси, озиқлантиришнинг энг янги усуллари ва бошқалар блан таништириш лозим.

Политехника та'лимини ўқув процессига кенг жорий қилишда мактабларда шу блан алоқадор фото, радио техника, электротехника, трактор ва автомашинани ўрганиш, авиомодельчилар, ёш мичуринчилар тўгаракларини ташкил этиш ва уларнинг ишини жонлантириш катта аҳамиятга эгадир.

Политехника та'лимининг туб моҳияти, мақсад ва вазифалари ўсаётган ёш авлодни ҳартомонлама етук, турли касбларга қобилиятли, меҳнатсевар қилиб етиштиришдан иборатдир.

Мактабларда политехника та'лимини амалга оширишда ҳамма имкониятлардан самарали фойдаланайлик ва бу соҳада янгидан-янги муваффақиятларга эришайлик.

Европада тинчлик ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа мамлакатларининг Москва Кенгаши

29 ноябрьда Москвада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа мамлакатларининг Кенгаши очилди.

Кенгашда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи, Польша Халқ Республикаси, Чехословакия Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Руминия Халқ Республикаси, Болгария Халқ Республикаси ва Албания Халқ Республикаси делегациялари қатнашмоқдалар. Кенгашда Хитой Халқ Республикасининг вакили ҳам кузатувчи сифатида қатнашмоқда.

ССР Иттифоқи Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари ва СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи делегациясига бошчилик қилади. Совет делегацияси составида СССР Ташқи Ишлар Министрининг Биринчи Ўринбосари А. А. Громико, РСФСР Министрлар Советининг Раиси А. М. Пузанов, Украина ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Т. Кальченко, Белоруссия ССР Министрлар Советининг Раиси К. Т. Мазуров, Латвия ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Лацис, Эстония ССР Министрлар Советининг Раиси А. А. Мюрисеп, Литва ССР Министрлар Советининг Раиси М. А. Гедвилас, СССР Ташқи Ишлар Министрининг Ўринбосари В. А. Зорин ҳам бор.

Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юзеф Циранкевич Польша Халқ Республикаси делегациясига бошчилик қилади. Делегация составида ташқи ишлар министрининг ўринбосари Мариан Нашковский ва Польша Халқ Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Вацлав Левиковскийлар бор.

Чехословакия Республикасининг Бош Министри Вильям Широкий Чехословакия Республикаси делегациясига бошчилик қилади. Делегация составида ташқи ишлар министри Вацлав Давид, қурилиш министри Эмбнуил Шлехта, соғлиқни сақлаш министри Иозеф Плойгар, Чехословакиянинг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Яромир Вошагликлар бор.

Германия Демократик Республикасининг Бош Министри Отто Гротеволь ГДР делегациясига бошчилик қилади. Делегация составида қуйидагилар бор: Бош Министр Ўринбосари Вальтер Ульбрихт, Бош Министр ўринбосари ва ташқи ишлар министри доктор Лотар Больц, Бош Министр ўринбосарлари Отто Нушке ва доктор Ганс Лох, Германия Демократик деҳқонлар партиясининг бош секретари Бертольд Розе, шунингдек Германия Демократик Республикасининг СССР даги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Рудольф Аппельт.

Венгрия Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари Андраш Хегедюш Венгрия Халқ Республикаси делегациясига бошчилик қилади. Делегация а'золари:—Венгрия ташқи ишлар министри Янош Болдоцки ва ташқи ишлар министрининг ўринбосари Эндре Шик. Делегация составида Венгрия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Ференц Мюнних ҳам бор.

Руминия Халқ Республикаси делегацияси составида Руминия Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари Киву Стойка (делегация бошлиғи). Руминия ташқи ишлар министри Симион Бугич, ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Григоре Преотяса, шунингдек Руминия Халқ Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Ион Раблар бор.

Болгария Халқ Республикаси делегацияси составида Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари Антон Югов (делегация бошлиғи) Болгария Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари Георгий Трайков, Ташқи Ишлар Министри Минчо Нейчев, шунингдек Болгария Халқ Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Карло Лукановлар бор.

Албания Халқ Республикаси делегациясида Албания Халқ Республикаси министрлар Совети Раисининг Ўринбосари Мануш Муфтиу (делегация бошлиғи), ташқи ишлар министри Бехар Штюлла ва Албания Халқ Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Михал Прифтилар бор.

Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари ва ХХР нинг СССРдаги Фавқулодда ҳамда Мухтор Элчиси Чжан Вэнь-тянь Хитой Халқ Республикасининг кенгашдаги вакилидир.

Биринчи мажлисни СССР делегациясининг бошлиғи В. М. Молотов очди. У, Совет ҳукуматининг Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш масаласини қараб чиқиш учун 29 ноябрьда Москвада ёки Парижда Умумевропа Кенгашини чақириш ҳақида қилган ва Польша Халқ Республикаси ҳамда Чехословакия Республикаси ҳукуматлари блан келишилган таклифини қабул қилган мамлакатларнинг делегацияларини Совет Иттифоқи Ҳукумати номидан табриклади.

Таклифнома юборилган давлатлардан ба'зилари Европа халқларини қизиқтираётган ана шу муҳим масалани қараб чиқишда иштирок қилиш мумкин деб топмаганликлари сабабли таассуф билдириб, В. М. Молотов айтдики, тинчликсевар мамлакатлар тинчликни ва ўз хавфсизликларини та'минлаш учун шу вақтгача кўриб келган тадбирлари блан ҳозирги шароитда чекланиб қолаолмайдилар ва шу муносабат блан, совет делегациясининг фикрича, Европада тинчлик ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа давлатларининг Кенгаши мазкур таклифномани қабул қилган давлатлардан иборат составда ўтказилиши керак.

В. М. Молотов шу тўғрида ўз фикрларини айтишни Кенгаш қатнашчиларидан сўради.

Польша Халқ Республикаси делегациясининг бошлиғи Ю. Циранкевич Кенгашга келган давлатлар вакилларидан иборат составда Кенгашни ўтказиш тўғрисидаги таклифни қувватлади. У, Кенгаш ўз олдида турган вазифаларни ҳал этади, деб умид билдирди.

В. Широкий Чехословакия делегацияси номидан гапириб айтдики, Ғарб давлатларининг Париж битимларини тезроқ ратификация қилиш мақсадида кўрсатаётган таз'йиқи муносабати блан, Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш масаласи юзасидан Европа мамлакатларининг Кенгашини чақириш ғоят зарурдир. Шу сабабдан, Чехословакия делегацияси Совет делегациясининг бу Кенгашни унда ҳозир бўлган делегациялар иштироки блан ўтказиш зарурлиги тўғрисидаги таклифи мутлақо асосли таклиф деб ҳисоблайди.

Германия Демократик Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Болгария Халқ Республикаси, Албания Халқ Республикаси, Руминия Халқ Республикаси ва Хитой Халқ Республикаси делегациялари вакиллари ҳам Совет делегациясининг таклифини қувватладилар.

Сўнгра Совет Иттифоқи делегациясининг бошлиғи В. М. Молотов баёнот берди. Кенгаш қатнашчилари унинг баёнотини катта э'тибор бериб тингладилар.

У айтдики, Европада коллектив хавфсизлик системаси барпо қилиш масаласи юзасидан Умумевропа Кенгашида қатнашишга чақириб, Совет Иттифоқи ҳукумати томонидан, Польша Халқ Республикаси ва Чехословакия Халқ Республикаси ҳукуматлари блан келишиб, Европа давлатларига, шунингдек АҚШ ҳукуматига таклиф юборилганлигига ҳозирги вақтда Европада юз берган ва барча тинчликсевар халқларни ҳақли равишда ҳаяжонга солаётган вазият сабаб бўлди.

— Европадаги воқеаларнинг ривожланиши,—деди В. М. Молотов,—тинчлик иши учун хатарли йўлдан бормоқда, чунки ба'зи ғарб давлатлари ва, аввало, Америка Қўшма Штатлари, шунингдек Англия ва Франция Ғарбий Германияни қайтадан ҳарбийлаштиришдан ва уни Европадаги бошқа давлатларга қарама-қарши қилиб қўйилган ўзларининг ҳарбий гуруҳларига тортишдан иборат муайян йўл тутдилар. Лондонда тайёрланган ва 23 октябрьда Парижда имзоланган битимларнинг асосий мазмуни шундан иборат. Энди бу битимлар ратификация қилиш учун тақдим этилди, сўнгра шу битимларни амалга оширишга ўтилади.

Молотов бу планларнинг Европада тинчлик иши учун хавфли эканлиги мутлақо равшан кўриниб турганлигини айтиб, бу хавфнинг олдини олмоқ ҳамда Германия масаласининг ҳал этилишига ва Европада тинчликни ҳамда хавфсизликни та'минлашга чинакам ёрдам бермоқ учун Совет Иттифоқи шу планлардан воз кечишни ва қуйидаги асосий қоидалар асосида битимга келишни таклиф этади, деди.

Биринчидан, биринчи ва иккинчи жаҳон урушларини бошлаб берган герман милитаризмининг қайтадан тикланишига асло йўл қўйилмасин ва, ниҳоят, дастлаб, бунинг учун алоҳида жавобгарликни ўз устига олган ва бу блан Европада тинчликни ҳамда хавфсизликни та'минлаш учун жавобгарликни ҳам ўз устига олган тўрт давлат ўртасида бамаслаҳат бир фикрга келиш асосида Германия масаласини сабот ва чидам блан ҳал қилишга киришилсин.

Иккинчидан, Европа давлатларининг давлат ва ижтимоий тузумидан қат'и назар, тинчликни сақлашга ва мустаҳкамлашга манфаатдор бўлган ана шу ҳамма давлатларнинг иштироки блан Европада коллектив хавфсизлик системаси барпо қилинсин, бунинг учун «Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги Умумевропа шартномаси» ҳақидаги мавжуд совет проекти ҳам, шунингдек бу масала юзасидан бошқа мамлакатлардан тушадиган таклифлар ҳам жуда диққат блан кўриб чиқилсин.

Сўнгра В. М. Молотов айтиб ўтдики, Совет Иттифоқининг бу таклифлари битта умумий мақсадни, Европада тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашни та'минлашни кўзда тутади. Париж битимларига эса бошқа мақсадлар асос қилиб олинган. Париж битимлари Европа давлатларининг бир туркумини иккинчи туркумига қарама-қарши қилиб қўйишга, улар ўртасида зиддиятларни авж олдиришга ва янада зўр бериб қуролланишга асосланадики, янада зўр бериб қуролланишни фақат янги агрессия, янги уруш тайёрлаш планларигина талаб қилиши мумкин.

В. М. Молотов кўрсатиб ўтдики, Совет Иттифоқи Германия масаласи юзасидан, ва биринчи галда, Германия давлатининг бирлигини тиклаш масаласи юзасидан Франция, Англия ва АҚШ блан битимга келишга интилади. Агар тўрт давлатнинг ҳаммаси Шарқий Германия блан Ғарбий Германияни бир-бирига яқинлаштириш йўлида ҳаракат қилсалар ва бирлаштирилган Германиянинг ҳақиқатан тинчликсевар демократик давлат бўлишига интилсалар, у ҳолда шундай битимга келиш мумкин.

Молотов ҳозирги вақтда Париж битимларини ратификация қилдирмоқ учун зўр бериб тайёргарлик кўрилаётганлигини айтиб дедики, Париж битимларининг ратификация қилиниши ва амалга оширилиши бутун халқаро вазиятни жиддий равишда мураккаблаштириб юборади. Шу йилнинг мобайнида Совет ҳукумати Европада коллектив хавфсизлик вужудга келтириш ҳақидаги энг зарур ва жуда ҳам ҳал қилиш пайти келган масалани биргаликда муҳокама қилишни АҚШ, Англия ва Франция ҳукуматларига уч марта таклиф қилди, лекин мазкур ҳукуматлар бу таклифларни бир марта бўлса ҳам қўллаб-қувватламадилар. Бу ҳукуматлар Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги Умумевропа шартномасининг Совет Иттифоқи томонидан тақдим этилган проектини кўриб чиқишдан бош тортибгина қолмай, шу блан бирга, бу масала юзасидан ўз томонларидан ҳечқандай таклиф ҳам киритмаётирлар.

В. М. Молотов бунинг тасодифий эмаслигини қайд қилиб ўтди. Ма'лумки, АҚШ, Англия ва Франция ҳукуматларининг ҳозирги планлари Париж битимларида ифодаланган, Париж битимларининг мақсади Европада коллектив хавфсизликни ва тинчликни та'минлаш эмас, балки қайта ҳарбийлаштирилган Ғарбий Германияни қўшган ҳолда шундай ҳарбий гуруҳлар тузишдан иборатдирки, бу ҳарбий гуруҳлар Европада уруш хавфини кучайтиришга ва халқаро муносабатлардаги кескинликни янгидан кучайтиришга олиб боради.

Париж битимлари,—деди В. М. Молотов, — Европада янги уруш тайёрлаш йўлидаги янги ва алоҳида хатарли босқичдир. У айтдики, Европанинг тинчликсевар давлатлари ўз хавфсизликларини мустаҳкам равишда та'минламоқ учун ўз кучларини жипслаштиришлари ва Париж битимлари ратификация қилинган ва амалга оширилган тақдирда ўз кучларини анча мустаҳкамлашлари лозим. Бунинг учун мудофаа қувватини кучайтириш соҳасида ҳозирги аҳволга мувофиқ келадиган тадбирларнинг амалга оширилишини пухта тайёрлаш зарур. Бу эса, халқларимизнинг тинч меҳнатини мустаҳкам равишда қўриқламоқ, мамлакатларимиз чегараларининг даҳлсизлигини та'минламоқ ва эҳтимол тутилган агрессиядан ҳимоя қилмоқ учун ушбу кенгаш қатнашчиси бўлган давлатлардан қуролли кучларни ва уларнинг қўмондонлигини ташкил қилиш соҳасида муштарак тадбирларни кўришни, шунингдек, бошқа тадбирларни ҳам кўришни талаб этади.

В. М. Молотов яна ишонч билдириб айтдики, Европа мамлакатларининг бу кенгаши Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш йўлида ҳеч шубҳасиз муҳим босқич бўлади, Европа ва бутун дун'ё халқларининг қўллаб-қувватлаши орқасида бу система янги жаҳон урушининг олдини олиш учун биринчи даражали аҳамиятга эга бўлади.

Правардида В. М. Молотов Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан чақирилган Европа мамлакатларининг Москва Кенгаши ўз олдига қўйилган вазифаларни шараф блан уддалайди деб ишонч билдирди.

Сўнгра Польша Халқ Республикаси делегациясининг бошлиғи Ю. Циранкевич сўзга чиқиб, баёнот берди. У айтдики, Польша Халқ Республикасининг делегацияси агрессив янги гитлерчилар вермахтини ҳамма воситалар блан тиклашга интилаётган ғарб давлатлари ҳукуматларининг тилбириктиришлари натижасида вужудга келган янги вазият муносабати блан Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш тадбирларини шундай тадбирлар кўрилишидан, биз каби жуда манфаатдор бўлган бошқа мамлакатлар блан биргаликда муҳокама қилмоқ учун Европа мамлакатлари кенгашига келди.

Польша ҳукумати,—деди Циранкевич, — Европа давлатлари кенгашига катта аҳамият беради ва янги вазиятда тинчликсевар давлатларнинг умумий хавфсизлигини, бу блан эса Польша ва унинг чегаралари хавфсизлигини, поляк халқининг хавфсизлигини та'минламоқ учун зарур бўлган ғайрат ва ҳаракатларимизни мувофиқлаштириш йўлида бамаслаҳат кўриладиган тадбирларга ўз ҳиссасини қўшишга тайёрдир.

Ю. Циранкевич шу нарсани кўрсатиб ўтдики, герман милитаризми Европа халқларининг бошига беҳисоб кулфатлар солмоқчи бўлиб биринчи марта таҳдид қилаётгани йўқ. Ю. Циранкевич айтдики, милитаризмдан ҳоли бўлган тинчликсевар Германия блан дўстликка ва тинчликка олиб келадиган йўлни Совет Иттифоқи Берлин кенгаши вақтида ҳамда кейинги ойлар давомида ғарб давлатларига юборилган бирқанча дипломатик ноталарда кўрсатиб берди.

Ю. Циранкевич сўзида давом қилиб, бундай деди: Германияни бирлаштиришга олиб борадиган ва аниқ кўрсатиб берилган йўл бор. Лекин тескари томонга олиб борадиган: Париж битимларини ратификация қилиш орқали ўтадиган йўл ҳам бор. Бу йўл мисли кўрилмаган хатарли оқибатларга олиб боради. Биринчидан, бу йўл Германиянинг парчаланганлигини сақлаб қолиш демакдир. Германиянинг парчаланганлигини сақлаб қолиш эса Европада халқаро аҳволни кескинлаштиришга, бинобарин, уруш хавфини кучайтиришга олиб келади. Иккинчидан, Париж битимларининг ратификация қилиниши бир туркум мамлакатларнинг Европадаги бошқа мамлакатларга қарши, шу жумладан Польшага қарши қаратилган янги ҳарбий гуруҳини вужудга келтириш демакдир. Циранкевич уқтириб ўтдики, Ғарбий Германияни қайта ҳарбийлаштириш тўғрисидаги битимлар ратификация қилинмасдан турган ҳозирги пайтда Германиянинг иштироки блан давлатларнинг бамаслаҳат бир фикрга келиши орқали Германия проблемасини тинч ҳал қилмоқ учун ҳамма йўллар очиқ турибди ва бу йўллар Германияни демократик тинчлик асосида бирлаштиришга олиб келиши мумкин. Ғарбий Германияни қайта ҳарбийлаштириш тўғрисидаги битимлар ратификация қилинган пайтдан бошлаб бу йўллар ёпилиб қолади.

Ю. Циранкевич айтдики, Германияни қуроллантириш муқаррар бир нарса деган назария сохта назариядир, чунки иккинчи жаҳон урушидан кейин шундай бир шароит, я'ни герман милитаризмини тугатишга ва уни абадий зарарсизлантиришга имкон берадиган шароит вужудга келди. У айтдики, тинчлик лагери уруш сиёсатига қарши, ҳарбий саноатни кучайтириб кўпроқ фойда олиш сиёсатига ва зўр бериб қуролланиш сиёсатига қарши курашиб келмоқда. Совет Иттифоқи бу лагерьнинг асосий кучидир.

Европа халқлари,—деб давом қилди Польша делегациясининг бошлиғи,—бизнинг қит'амизда мустаҳкам тинчликни ва хавфсизликни та'минлашни астойдил истамоқдалар. Коллектив хавфсизликнинг умумий системаси мана шу мақсадга эришмоқ учун бирдан-бир тўғри йўлдир, бундай система халқларни яқинлаштиради, халқаро муносабатлардаги кескинликни йўқотади, қуролсизланишга олиб боради. Совет Иттифоқи ва тинчлик лагеридаги бошқа мамлакатлар ўртага қўяётган платформа мана шу. Броқ, бизнинг мамлакатларимизнинг бу соҳада кўрсатаётган ташаббусини, —деди у,—ожизликни кўрсатадиган ёки ўзимизнинг суверен ҳуқуқларимиздан воз кечишга майил борлигини кўрсатадиган белги деб ўйловчилар янглишадилар.

Ю. Циранкевич айтдики, агар халқларнинг бутун тарихий тажрибасига қарамай ва Европа мамлакатлари жамоатчилигининг фикрига қулоқ солмай, ғарб сиёсатдонлари Париж битимларини ратификация қилдирадиган бўлсалар, у ҳолда тинчликсевар мамлакатларнинг хавфсизлигини та'минламоқ учун янги усуллар ва воситалар талаб қиладиган янги вазият туғилади. У айтдики, янги вазият тинчликсевар мамлакатларнинг мудофаа кучларини кўпайтиришни ҳеч шубҳасиз талаб қилади.

Тинчлик ва халқаро хавфсизлик сиёсатини ўтказаётган давлатлар,—деди Циранкевич,—янги хавфнинг олдини олмоқ учун ўз кучларини бирлаштирсалар, бу соҳадаги ғайрат ва ҳаракатларни мувафиқлаштириш та'минланган, мудофаа тадбирларимизни бирлаштиришнинг ташкилий формалари белгиланиб олинса биз томондан кўрилган тадбирларнинг самараси шу қадар катта бўлади.

Правардида Ю. Циранкевич, шу Кенгашда қатнашаётган давлатларнинг халқларини агрессиядан ҳимоя қилмоқ учун шу давлатлар томонидан биргаликда кўриладиган тадбирларнинг бамаслаҳат мувофиқлаштирилган йўлини бу Кенгаш белгилаб берур, деб Польша делегацияси номидан ишонч билдирди.

Ю. Циранкевич баёнотидан кейин мажлис ёпилди. (ТАСС).

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1954 ЙИЛ 30 НОЯБРЬГАЧА БЎЛГАН

М А' Л У М О Т

(процент ҳисоби блан)

Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Сирдар'ё	0,17	95,19	Ховос	0,12	76,15
Мирзачўл	0,06	91,33	Чиноз	0,11	76,06
Орджоникидзе	0,24	90,72	Янгийўл	0,20	75,86
Верхне-волинск	0,14	90,48	Октябрь	0,19	71,06
Калинин	0,32	89,47	Оҳангарон	0,06	67,92
Юқоричирчиқ	0,30	88,85	Бекобод	0,06	67,09
Гулистон	0,14	85,77	Пискент	0,15	63,31
Қуйичирчиқ	0,24	82,17	Паркент	0,19	62,62
Бўка	0,21	77,21	Ўртасарой	0,12	61,46
Оққўрғон	0,05	76,17	Ўртачирчиқ	0,10	61,03

В. М. Молотов АҚШнинг Вақтинча ишлар Вакили У. Н. Уолмслини қабул қилди

29 ноябрьда СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов АҚШнинг СССРдаги Вақтинча ишлар Вакили У. Н. Уолмслини қабул қилди ва унга атом қувватидан тинч мақсадларда фойдаланиш масаласи юзасидан Совет Ҳукуматининг Эсдалик хатини топширди.

Совет Ҳукуматининг Эсдалик хати АҚШ Ҳукуматининг тегишли Меморандумига жавобдир. Бу Меморандум АҚШ Давлат Секретари Даллес томонидан АҚШдаги совет элчиси Г. Н. Зарубинга Вашингтонда 1954 йил 3 ноябрьда топширилган эди.

П А Р Т И Я Т У Р М У Ш И

Партиявий ишлар кучайтирилмоқда

Охангарон кўмир разрези партия ташкилотининг йиғилишларидан бирида партия бюроси ишидаги жиддий камчиликлар очиб ташланди. Партиявий-сиёсий ва партиявий-ташкилий ишлар паст савияда эканлиги танқид қилинди. Партия ташкилоти хўжалик ташкилотларининг иши устидан назорат ўрнатмаган. Сўзга чиққан коммунистлар айрим партия а'золарининг ишлабчиқаришда авангардлик кўрсатмаётганликлари, сиёсий билимларини оширишга э'тибор бермаётганликларини айтдилар.

Партия бюроси ўз ишини қайта ташкил қилди. Кончилар ўртасида партиявий-сиёсий ишлар кучайтирилди. Партия ташкилоти ишлабчиқаришга пухта раҳбарлик қилабошлади. Партия йиғилишлари белгиланган вақтда, юқори савияда ўтадиган бўлди. Муҳокама қилинадиган ҳарбир масалага олдиндан тайёргарлик кўрилди. Коммунистлар партия, хўжалик масалаларини муҳокама қилишда актив қатнашадиган бўлдилар. Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, иш унумини ошириш, ишлабчиқаришда партия а'золарининг авангардлигини та'минлаш, қишга пухта тайёрлик кўришга доир масалалар партия йиғилишларида кенг муҳокама қилинди. Коммунистлар бу соҳада йўл қўйилаётган камчиликларни тузатишда партия ташкилотига яқиндан ёрдам бердилар.

Кўп вақтгача 1-нчи участкада кўмир устини очиш қониқарсиз олиб борилган эди. Айрим экскаваторчи машинистлар меҳнат интизомини бузишга, я'ни ишга кеч келиб, эрта қайтишга одатланганлар. Участка бошлиғи ўртоқ Старастенко ўз ишига мас'улиятсизлик блан қараган. Партия ташкилотининг участка ишини муҳокама қилишга бағишланган йиғилиши танқид ва ўз-ўзини танқид асосида ўтди. Ўндан ортиқ киши сўзга чиқди. Рамазонов, Сифонов, Алимуҳамедов каби коммунистлар ўз сўзларида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, социалистик мусобақани кучайтириш кераклигини айтдилар. Партия ташкилоти йиғилишдан кейин участканинг иши блан чуқур шуғулланди. Партия бюросининг а'золари, партия бюросининг секретари Юрчиков, партгруппа ташкилотчиси Греднев ўртоқлар участкада тез-тез бўлиб турдилар, экскаваторчи машинистлар блан якка-якка суҳбатлашдилар. Уларнинг маданий-маиший аҳволлари блан қизиқдилар, ишчиларнинг унумли ишлашларига қулай шароит туғдирилди. Султонбеков, Алиқулов, Стукач каби илғор экскаватор машинистларининг учрашувлари уюштирилди. Улар барча экскаваторчиларга ўз тажрибаларини сўзлаб бердилар. Партия ташкилоти томонидан кўрилган бундай тадбирлар натижасида участкада меҳнат интизоми мустаҳкамланди, иш унуми ошди.

Партия ташкилоти қабул қилинган қарорларнинг ижроси учун курашни кучайтирди, ишлабчиқаришга раҳбарликни яхшилади. Натижада кўмир разрезида иш унуми оширилди, кўмир ишлаб чиқариш кўпайтирилди. Смена, суткалик ва ойлик ишлабчиқариш планлари ошириб бажариладиган бўлди. Социалистик мусобақанинг оммавий тус олганлиги туфайли коллектив бирнеча ой ичида планлан ташқари 2500 тонна кўмир қазиб чиқарди. Кончилар машина ва механизмлардан тўғри фойдаланиш, меҳнат унумини ошириш ва маҳсулотнинг сифатини яхшилаш блан бирга давлатнинг 112 минг сўм маблағини тежадилар. Мусобақада ғолиб чиққан кўмир разрези коллективига ВЦСПС ва СССР кўмир саноати министрлигининг иккинчи даражали мукофоти берилди.

Партия ташкилоти социалистик мусобақада эришилган ютуқларни мустаҳкамламоқда ва йил охиригача планлан ташқари камида 7000 тонна кўмир қазиб чиқаришга кончиларни сафарбар этмоқда.

Оммавий тарбиявий ишларнинг намунали йўлга қўйилиши коммунистларнинг ишлабчиқаришдаги авангардлигини та'минламоқда. Анна Галандина, Хожи Алиқулов каби ўнлаб коммунистлар иш унумини 1,5—2 баравар бажармоқдалар ва маҳсулотнинг таннархини камайтириш учун курашмоқдалар. Партия ташкилоти агитколлектив ишига раҳбарликни яхшилади. Уларнинг тез-тез семинарлари ўтказилиб, иш тажрибалари оммалаштирилмоқда. Агитаторлар меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, машиналардан унумли фойдаланиш тўғрисида суҳбатлар ўтказаётирлар, газеталардан ўқиб бермоқдалар.

Разрезнинг кўмир қазиш участкаларида кўргазмали агитация ишлари намунали ташкил қилинган. Шиор, плакатлар кўринарли жойларга осиб қўйилган; «Ҳурмат тахтаси» ташкил этилган, «Молния» тез-тез чиқарилиб турилади.

Партия ташкилоти коммунистларнинг жамоат ишларида актив қатнашишига эришмоқда. Партия а'золари ва кандидатларининг ҳаммаси ҳам партия топшириқларига эга. Партия ташкилоти партия топшириқларининг қандай бажарилиши устидан назорат қилиб туради. Ишчи, хизматчи, инженер-техник ходимларни тарбиялашда деворий газета катта роль ўйнамоқда. Коммунист инженер ўртоқ Мирцалов редакторлик қилаётган «За уголь» деворий газетаси кончиларни мамлакатга кўпроқ кўмир беришга чақириб, новаторларнинг иш тажрибаларини пропаганда қилмоқда, кўмир қазиш машиналаридан тўғри фойдаланмаётганларни танқид қилиб, уларни илғорларга етиб олишга чақирмоқда. «За уголь» газетаси ўнлаб ишчи мухбирларга эга. Партия ташкилоти редколлегия а'золарининг ҳисобини эшитиб, газета ишини яхшилашга яқиндан ёрдам бермоқда.

Шуни ҳам айтиш керакки, партия ташкилоти касаба союз ташкилотига қониқарсиз раҳбарлик қилмоқда. Касаба союз ташкилоти кончилар ўртасида социалистик мусобақанинг кенг кўламда қизитиб юборилишига эришмаётир. Касаба союз ташкилоти кўпгина планлар тузади, қарорлар чиқаради. Аммо уларнинг кўпи бажарилмай қолади. Ишда рўй бераётган бу камчиликлар тугатилса, оммавий-сиёсий ишлар янада кучайтирилса разрез партия ташкилоти ўз ишида янада яхшироқ натижаларга эришади.

М. ҒОЗИЕВ.

Политехника таʻлими яхши йўлга қўйилган мактабда

Партиямизнинг XIX с'езди умумий та'лим мактабларида политехника та'лимини жорий қилиш, шу йўл блан ўсиб келаётган ёш авлодни социалистик саноат ва қишлоқ хўжалик ишлабчиқариши блан яқиндан таништириш, уларда меҳнатга, ҳархил касбга муҳаббат уйғотиш, ёшликдан болаларда меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш каби хусусиятларни тарбиялаш вазифасини қўйди. Бу шарафли вазифани муваффақиятли ҳал қилишда Тошкент шаҳридаги Чапаев номли 42-нчи ўрта мактабда бир қатор муҳим тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мактабда политехника ўқиши намунали ташкил қилинган. Мактабнинг педагогик коллективи ўқув программаларида кўзда тутилган назарий машғулотларни мумкин қадар ҳаёт блан, ишлабчиқариш блан боғлаб олиб боришга ҳаракат қилмоқда. Мактаб лабораториялари, ўқув-тажриба кабинетлари ва тажриба участкаларида олиб бориладиган ишлар ўқувчиларнинг дарс процессида олган назарий билимларини мустаҳкамлаш, уларда политехника кўникмаларини ҳосил қилиш ва ўқувчиларнинг ихтиро'чилик қобилиятларини ўстириш вазифасига бўйсундирилгандир. Мактабда ипак қурти тутиш қат'ий илмий асосда олиб борилади. Қурт тутишга тайёргарлик ишлари: бинони ускуналаш, қуртларга овқат тайёрлаш ишларини ўқувчиларнинг ўзлари мустақил равишда бажардилар. Ўқувчилар ипак қуртини икки метод асосида: оддий ва жадал метод блан боқдилар. Ипак қуртини жадал озиқлантириш эса Сталин мукофоти лауреати Олияхон Султонова методи асосида олиб борилди. Ўқувчилар ипак қурти боқиш процессида ўзларида ма'лум даражада меҳнат малакаси ҳосил қилдилар. Улар термометрдан фойдаланиш, ҳаво намлигини аниқлаш, ўз кузатишларини диаграмма ва таблицаларда акс эттиришни ўргандилар. Пилла ҳосили йиғиб олингандан сўнг, мактабда ўқувчилар конференцияси бўлиб ўтди. Конференциядан сўнг «СССРда ипакчилик» кинофильми кўрсатилди. Ипак қуртини жадал метод блан боқишни муваффақиятли ўтказишда Ўрта Осиё ипакчилик илмий-текшириш институтининг доценти ўртоқ Богоутдинов, В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё давлат университетининг илмий ходимларидан Коновалова, Израэль ва бошқа ўртоқлар мактаб ўқувчиларига яқиндан ёрдам бердилар.

Мактаб директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи А. Колмаков химия дарси процессида политехника та'лимини жорий қилиш ишига катта аҳамият бермоқда. 7, 8, 9 ва 10-нчи синфларда химия дарси лабораторияда амалий машғулот блан узвий боғланган ҳолда ўтказилмоқда.

Шунингдек, мактаб педагогик коллективи мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиб, физика, биология, география, математика ва бошқа фанларни ўқитишда ҳам политехник та'лимни муваффақият блан амалга оширмоқдалар.

Политехника та'лимини жорий қилишда турли об'ектларга экскурсиялар уюштириб туриш ҳам ўқувчиларнинг фикр доираларини кенгайтиради, амалий билимларини бойитади. Мактаб ўқитувчилари саноат корхоналари ва колхозларга экскурсияга бориш олдидан унга пухта тайёргарлик кўрадилар. Еттинчи синф ўқувчиларининг Тошкент экскаватор заводига қилган экскурсиялари жуда қизиқарли ўтди. Ўқувчилар заводда экскаватор тайёрлаш процессининг асосий технологик босқичлари блан танишдилар, физика қонунлари асосида ҳаракат қилувчи машиналарни кўрдилар.

Бундан ташқари, Ўртасарой районидаги «Полярная звезда» колхозига уюштирилган экскурсиядан ҳам ўқувчилар жуда кўп фойдали ма'лумотлар олиб қайтдилар. Экскурсияга мактабнинг биология, география ва тарих ўқитувчилари раҳбарлик қилдилар. Ўқувчилар бир колхоз мисолида пахта ва шоли етиштиришни, колхозчилар меҳнати ва уларнинг турмуш шароитлари блан танишдилар. Шу блан бирга СССРда колхозларнинг ўсиши, социалистик мусобақанинг қудратли кучга айланиб бориш тарихи ҳақида ҳам кўпгина қимматли нарсаларни билиб олдилар. Ўқувчиларнинг колхозда кўрган ва билган нарсалари кўп фанлар юзасидан олган назарий билимларини мустаҳкамлашга ёрдам берди.

Мактабда «Моҳир қўллар», ёш кино-механиклар, фото, радиотехника каби 10 га яқин тўгарак мунтазам ишлаб турипти. Тўгаракларда ўтказиладиган амалий машғулотлар дарсларда ўтилган темаларни оддий қайтариш бўлиб қолмай, балки уларни оммавий тажрибалар блан яна мустаҳкамламоқда.

Чапаев номидаги мактаб коллективининг иш тажрибаси умумий та'лимни политехника ўқиши блан қўшиб олиб бориш жуда катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатмоқда. Мактабда билим олиш блан бир вақтда ҳаётни ўрганиш, социалистик хўжаликнинг асослари блан танишиш ўқувчиларнинг программа материалларини чуқур ва мустаҳкам ўзлаштиришларига ёрдам бермоқда.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Суратда: Москва районидаги Чапаев номли 42-нчи ўрта мактаб лабораториясида химия дарси. Дарсни Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган химия ўқитувчиси **А. И. Колмаков** олиб бормоқда.

М. Заликов фотоси.

Совет органлари партия ташкилотининг иши яхшилансин

Партия ташкилотларининг совет органларига кундалик раҳбарлиги маҳаллий орган ишларини тўғри ташкил этиш гаровидир. Район, шаҳар партия комитетлари маҳаллий совет органлари ишларига раҳбарликни ижроия комитетлар ҳузуридаги бошланғич партия ташкилотлари орқали амалга оширадилар. Аммо шуни ҳам айтиш керакки, айрим район партия комитетлари маҳаллий совет органлари партия ташкилотига раҳбарликни бутунлай унутиб қўймоқдалар. Буни Янгийўл район партия комитетининг район ижроия комитетига қандай раҳбарлик қилаётганлиги мисолида жуда яққол кўриш мумкин.

Янгийўл район ижроия комитети партия ташкилотида ташкилий ишлар яхши йўлга қўйилмаган, коммунистлар ўртасида партия интизоми бўшашиб кетган, партия йиғилишлари мунтазам равишда ўтказилиб турилмайди. Бу ташкилотда кўпдан бери партия йиғилиши ўтказилмаган. Ўтказилган йиғилишларда эса масалалар юзаки муҳокама қилинади.

Партия бюроси плансиз ишламоқда. Партия бюросининг секретари ўртоқ Искандарова совет аппарати иши блан чуқур шуғулланмаётир. Ижроия комитетнинг бўлимлари иши устидан партия назорати ўрнатилмаган. Бўлим мудирларининг ишлари коммунистларнинг йиғилишларида муҳокама қилиб турилмаётир.

Партия интизоми — ҳамма коммунистлар учун қонундир. Ҳарбир партия а'зоси қайси вазифада ишлашидан қат'ий назар, у партия интизомига бўйсуниши керак. Афсуски, айрим партия а'золари ишлаб турган вазифаларидан фойдаланиб, партия интизомига бўйсунмайдилар. Масалан, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Мусаев кўп вақт турли важлар блан партия йиғилишларига қатнашмайди. Қуронов, Содиқов каби партия а'золари партия ташкилотининг ишларида актив қатнашмаётирлар.

Янгийўл район ижроия комитетининг бошланғич партия ташкилоти коммунистларни тарбиялаш, уларнинг сиёсий билимларини оширишдек муҳим ишлар блан чуқур шуғулланмай қўйди. Марксизм-ленинизм асарларини мустақил ўрганучи коммунистларга яқиндан амалий ёрдам кўрсатилмаётир, улар учун лекция, докладлар ҳалигача ташкил қилинмаган, консультациялар уюштирилмаган.

Пропагандист Девятковнинг машғулотларга пухта тайёрланиб келмаётгани туфайли сиёсий ўқиш мактабида давомат пасайиб кетди. 15 тингловчидан 5 — 6 кишигина машғулотга қатнашади, холос. Яқинда ўтказилган машғулотга эса фақат 4 киши келди. Машғулотга келганлар ҳам ўтилган темадан ҳечнарса тушунмадилар. Пропагандист партия тарихининг иккинчи бобидан тегишли темани ўқиб бериш блан чегараланиб, машғулотни тезроқ тамомлашга шошилди. Партия ташкилоти пропагандистларнинг фаолияти блан етарли қизиқмайди. Район партия комитетининг бўлимлари, биринчи галда ташкилот бўлими ҳамда пропаганда ва агитация бўлими ижроия комитет партия ташкилотининг ишини яхшилашга э'тибор бермаётирлар. Райком раҳбарлари ҳисобот-сайлов йиғилиши ўтказилган вақтлардагина вакил юбориш блан чегараланиб, бошқа вақтларда партия ташкилотининг иш фаолияти блан қизиқмайдилар.

Янгийўл район ижроия комитетининг ишида жиддий камчиликлар бор. Ижроия комитети ва унинг бўлимлари маҳаллий советларга жонли раҳбарлик қилиш ўрнига кўпинча қоғозбозликка берилиб кетган. Ижроия комитет доимий комиссияларнинг ишчанлигини оширишда етарли иш қилмаётир. Сессияларда муҳокама қилинган масалалар юзасидан чиқарилган қарорларнинг ижроси учун қаттиқ кураш олиб борилмайди.

Ўзбекистон КП Янгийўл район комитети ижроия комитет партия ташкилоти ишини тубдан яхшилаб, совет ташкилотларига партия раҳбарлигини янада кучайтириши керак.

С. ОРИПОВ.

Мактаб лабораторияси бойитилмоқда

Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 22-нчи мактабда политехника ўқишини жорий қилишга катта аҳамият берилмоқда. Ўқувчиларга кўпроқ амалий билим бериш, назарияни тажриба блан боғлаб олиб бориш мақсадида лаборатория ва ўқув — тажриба кабинетларининг иши яхшиланмоқда.

Шу йил химия лабораторияси учун 2 минг сўмлик ҳархил асбоблар ва химиявий элементлар сотиб олинди. Булар орасида «Гофман аппарати», «Киф аппарати», спирт лампалари ва нефть, торф коллекциялари бор. Ўқувчилар лабораторияда мавжуд бўлган асбоблардан унумли фойдаланиб, химия фанини пухта ўрганмоқдалар.

Тарих ва география кабинетлари учун 500 сўмлик ҳархил карталар сотиб олинди.

С. НУ'МОНОВ.

«ШОҲИ СЎЗАНА» МАКТАБ САҲНАСИДА

Верхне-волинск районидаги Сталин номли 1-нчи ўрта мактаб драма тўгарагининг а'золари Сталин мукофоти лауреати, ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг «Шоҳи сўзана» пьесасини саҳнага қўйиш учун тайёрламоқдалар. Спектакльда бош рольларни Р. Тоирова (Ҳафиза), М. Агалиев (Мавлон) ўртоқлар ўйнамоқдалар.

Адабиёт ўқитувчиси ўртоқ М. Азимова ёш ҳаваскорларга раҳбарлик қилмоқда.

К О Н С У Л Ь Т А Ц И Я

ХАЛҚ СУДЛАРИГА САЙЛОВ ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ

Ўзбекистон ССР да халқ судларига кейинги сайлов 1951 йил декабрьда ўтказилган эди. Бу судларнинг ваколати тугаётганлиги муносабати блан Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми республикамизда халқ судлари сайловини 1954 йил 19 декабрь — якшанба кунига белгилаб Фэрмон чиқарди.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 108-нчи моддасида халқ судлари район гражданлари томонидан умумий, тўғридан-тўғри ва тенг сайлов ҳуқуқи асосида, яширин овоз бериш йўли блан сайланади, деб белгиланган.

Сайлов кунигача 18 ёшга тўлган СССРнинг барча гражданлари-эркаклар ва хотин-қизлар, уларнинг ирқи, миллати, диний э'тиқоди, билим даражаси, ўтроқлиги ижтимоий чиқиши, мол-мулки ва ўтмишдаги ишидан қат'и назар халқ судларини ва халқ маслаҳатчиларини сайлаш ҳуқуқига эгадирлар. Суд ҳукми блан сайлов ҳуқуқидан маҳрум қилинган кишилар, шунингдек ақлдан озган кишилар сайлов ҳуқуқидан фойдаланаолмайдилар.

Сайловчиларнинг ўзлари бевосита (тўғридан-тўғри) халқ судлари ва халқ маслаҳатчиларини сайлайдилар. Сайловнинг бундай тартибида ҳечқандай воситачи поғана бўлмайди.

Сайловда тенг ҳуқуқлилик шундан иборатки, ҳарбир сайловчи сайлов вақтида фақат бир овозга эга бўлади. Ҳарбий хизматчилар сайловларда барча гражданлар блан тенг қатнашадилар.

«Ўзбекистон ССР халқ судлари сайлови тўғрисида Низом»га мувофиқ сайлов кунигача ёши 23 га етган Ўзбекистон ССР—нинг ҳарбир граждани халқ судьяси ва халқ маслаҳатчиси бўлиб сайланаолади.

Барча сайловчилар ўзлари яшаб турган жойда рўйхатга олинадилар. Сайлов кунигача ёши 18 га етган кишилар туғилган йили, ойи ва куни кўрсатилгани ҳолда рўйхатга олинади. Суд ҳукми блан сайлов ҳуқуқидан маҳрум қилинган шахслар рўйхатга киритилмайди.

Ҳарбий қисмларда ва қўшилмаларда сайловчиларнинг рўйхати командир имзоси блан тузилади. Бошқа ҳарбий хизматчилар меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитетлари томонидан яшаб турган жойларида рўйхатга киритиладилар ва шу жойда овоз берадилар.

Сайлов Низомига мувофиқ сайловчиларнинг рўйхати тегишли ижроия комитетлари томонидан сайловдан 20 кун илгари Совет биносида ёки сайлов пунктларида осиб қўйилади. Сайловчиларнинг рўйхатини олдиндан осиб қўйилиши рўйхатда бўлган хатоларни ўз вақтида аниқлаш ва тузатиш имконини беради.

Суд тузилиши тўғрисидаги қонуннинг 23-нчи моддасига биноан халқ судьялари ва халқ маслаҳатчиларини шу суд хизмат қилаётган территорияда яшовчи район гражданлари сайлайдилар. Рўйхат тузилаётган вақтда меҳнаткашлар депутатлари Совети территориясида яшаб турган барча гражданлар рўйхатга киритилади. Рўйхатлар э'лон қилингандан кейин янги жойга доимий яшаш учун келган сайловчилар тегишли меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитетининг қарори блангина рўйхатга киритиладилар.

Ҳарбир сайлов округида битта халқ судьяси ва 50 дан 75 кишигача халқ маслаҳатчилари сайланади.

Сайловчиларнинг сайлов ҳуқуқидан фойдаланишларига тегишли шароит туғдириш мақсадида ҳамда округда сайловни ўтказишга, шунингдек сайлов бюллетеньларини қабул қилиб олиш ва овозларни санашга қулайлик туғдириш учун сайлов округлари бирнеча қисмга, я'ни сайлов пунктларига бўлинади. Сайловчилар округ бўйича бир кунда, я'ни эрталаб соат 6 дан кеч соат 12 гача овоз беришлари кераклигини э'тиборга олганда ҳам, округнинг сайлов пунктларига бўлиниши заруурдир.

Сайлов пунктлари шаҳарларда меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советлари ижроия комитетлари, районларга бўлинган шаҳарларда эса меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитетлари томонидан тузилади. Сайлов пунктлари сайловдан камида 25 кун илгари тузилади.

Сайлов пунктлари сайловчиларнинг яшаб турган жойларига қараб, гражданларга ўз бурчларини бажаришлари, я'ни овоз беришлари учун қулайлик туғдиришни назарда тутган ҳолда тузилади.

«Сайлов тўғрисидаги Низом»га мувофиқ шаҳарларда, посёлкаларда, қишлоқларда ва 2000 кишидан ортиқ аҳолиси бўлган қишлоқ Советлари территориясида 1500—3000 киши ҳисобидан биттадан сайлов пункти тузилади. Аҳолиси 2000 кишидан ортиқ бўлмаган қишлоқ Советлари территориясида одатда биттадан сайлов пункти тузилади. 500 дан 2000 гача аҳолиси бўлган ҳарбир қишлоқ (овул)да алоҳида сайлов пункти тузилади. Аҳолиси 500 дан кам, лекин 300 дан кам бўлмаган қишлоқларда ёки қишлоқлар группасида алоҳида сайлов пункти тузилиши мумкин. Броқ бунда сайлов пунктигача бўлган масофа 10 километрдан ортмаслиги керак. Қишлоқлари кичик-кичик бўлган жойларда ҳам сайлов пункти тузишга рухсат этилади.

Тоғли ва кўчманчи районларда аҳолиси 100 кишидан оз бўлиб, аммо 50 кишидан кам бўлмаган жойларда ҳам сайлов пунктлари тузилиши мумкин.

Ҳарбий қисмларда ва ҳарбий қўшилмаларда ками 50 ва кўпи 3000 сайловчи учун алоҳида сайлов пункти тузилади. Бу пунктлар ҳарбий қисм ёки ҳарбий қўшилма турган сайлов округига киради. Бундай пунктлар тегишли меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитети блан келишилган ҳолда ҳарбий қисм ва ҳарбий қўшилмаларнинг командирлари томонидан тузилади.

Қонун бўйича касалхоналар, туғруқхоналар, санаториялар, кемалар ва пассажир поездларида сайлов пунктлари тузиш кўзда тутилмайди.

Халқ судлари сайлови меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар ижроия комитетлари орқали автоном республикалар Олий Совети Президиумлари ва меҳнаткашлар депутатлари область шаҳар (республика итоатидаги шаҳарлар) Совети ижроия комитетлари томонидан ташкил этилади.

Меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар (районга бўлинмаган шаҳарлар) Советлари ижроия комитетларига қуйидаги вазифалар юкланади:

Ўзбекистон ССР Конституциясига, СССР ва иттифоқчи ҳамда автоном республикаларнинг суд тузилиши тўғрисидаги қонунига ва «Халқ судлари сайлови тўғрисидаги Низом»га мувофиқ равишда халқ судьялиги ва халқ маслаҳатчилигига кўрсатилган кандидатларни рўйхатга олиш; сайлов пунктларини халқ судьялиги ва халқ маслаҳатчилигига сайлаш учун белгиланган формадаги сайлов бюллетеньлари блан та'минлаш; сайлов пунктларида сайлов бюллетеньларини қабул қилиб олиш ва овозларни ҳисоблаб чиқиш учун вакиллар белгилаш; ҳарбир сайлов округи бўйича халқ судьялиги ва халқ маслаҳатчилигига ўтказилган сайловларнинг натижаларини аниқлаш; сайланган халқ судьяларига ва халқ маслаҳатчиларига уларнинг сайланганликлари тўғрисида гувоҳнома бериш ва ҳарбир халқ суди бўйича сайланган халқ маслаҳатчиларининг рўйхатларини тузиш; сайлов пунктлари бўйича белгиланган вакилларнинг нотўғри ҳаракатлари тўғрисида тушган шикоятларни кўриб чиқиш.

Ҳисоб комиссиялари меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар Советлари ижроия комитетлари томонидан ҳар округ бўйича 5—7 кишидан иборат тузилади. Ҳисоб комиссиялари зиммасига ҳарбир округ бўйича халқ судьялиги ва халқ маслаҳатчилигига кўрсатилган кандидатлар учун берилган овозларни санаб чиқиш вазифаси юкланади.

Халқ судьялигига ва халқ маслаҳатчилигига кўрсатилган ҳарбир кандидатга берилган овозларни ҳарбир сайлов пунктида санаб чиқиш учун меҳнаткашлар депутатлари район ёки шаҳар Совети ижроия комитетининг вакили ҳузурида 5—11 кишидан иборат ҳисоб комиссияси тузилади. Комиссиянинг составини меҳнаткашлар депутатлари район ёки шаҳар Совети ижроия комитети тасдиқлайди.

Халқ судьялигига ва халқ маслаҳатчилигига кандидатлар кўрсатиш ҳуқуқи меҳнаткашларнинг жамоат ташкилотлари ва жамиятларига: коммунистик партия ташкилотларига, касаба союзлари, кооператив ташкилотларига, ёшлар ташкилотлари ва маданий жамиятларга берилади.

Коммунистик партия халқ судлари сайловида партиясизлар блан ягона блокда қатнашади.

«Сайлов тўғрисидаги Низом» кўрсатиладиган кандидатнинг шу район территориясида яшашини талаб қилмайди. Кандидат қаерда яшашидан қат'ий назар, шу сайлов округи бўйича овозга қўйилишга розилиги тўғрисида ёзма ариза бериши талаб қилинади.

«Сайлов тўғрисидаги Низом»га мувофиқ, жамоат ташкилотлари ёки меҳнаткашларнинг жамиятлари халқ судьялигига ва халқ маслаҳатчилигига кўрсатган кандидатларини меҳнаткашлар депутатлари район ёки шаҳар Совети ижроия комитетида сайлов кунидан камида 15 кун илгари рўйхатга олдиришлари лозим. Рўйхатга олинган барча кандидатлар албатта сайлов бюллетенига киритилиши керак.

Халқ судьялиги ва халқ маслаҳатчилигига кўрсатилган кандидатларнинг исми, отасининг исми, фамилияси, ёши, машғулоти, партиялиги ва бу кандидатни кўрсатган жамоат ташкилотининг номи сайловдан камида 12 кун илгари меҳнаткашлар депутатлари район ёки шаҳар Совети ижроия комитети томонидан э'лон қилинади.

Сайловчиларнинг ҳаммаси сайловларда қатнашишига имконият бериш учун сайлов дам олиш кунига белгиланади. Сайлов ўтказиладиган бинога келган ҳарбир сайловчи ижроия комитет вакилига ўз паспортини ёки бирор шахсий гувоҳномасини кўрсатади, сайловчилар рўйхатида белги қўйилгандан кейин 2 та бюллетень —халқ судьялигига ва халқ маслаҳатчилигига кўрсатилган кандидатнинг номи ёзилган бюллетень олади.

Қонун овоз беришнинг яширин бўлишини та'минлайди. Бюллетеньни тўлғазиш учун ажратилган махсус хона ёки кабинада овоз берувчидан бошқа киши бўлаолмайди. Сайловчи бюллетеньга имзо чекмайди.

Сайлов куни кечаси соат 12 да меҳнаткашлар депутатлари район ёки шаҳар Совети ижроия комитетининг вакили, овоз бериш тугади, деб э'лон қилади ва шундан кейин сайлов комиссияси жамоат ташкилотлари вакилларининг иштирокида сайлов қутиларини очиб, овозларни санашга киришади. Ижроия комитети вакили овоз бериш протоколини тузади ва уни тезлик блан маҳаллий Совет ижроия комитетига юборади. Бу ерда округ комиссияси бутун сайлов округи бўйича ҳарбир кандидат учун берилган овозларни санаб чиқади. Сайловчиларнинг ярмидан кўпининг овозини олган кандидат халқ судьялиги ва халқ маслаҳатчилигига сайланган ҳисобланади.

Район ёки шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси сайловларнинг натижасини э'лон қилади ва сайланган халқ судьяси ва халқ маслаҳатчиларига гувоҳномалар беради.

Гражданларнинг сайлов ҳуқуқини қонун қаттиқ ҳимоя қилади. Гражданларга, уларнинг халқ судьялигига ва халқ маслаҳатчилигига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқини эркин амалга оширишга зўрлик, алдаш, қўрқитиш ёки пора бериш йўли блан тўсқинлик қилган ҳарқандай киши икки йилгача озодликдан маҳрум қилиш блан жазоланади. Мансабдор киши халқ судлари сайлови вақтида сайлов ҳужжатларини қалбакилаштирса ёки берилган овозларни атайин нотўғри санаса, уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш блан жазоланади.

Халқ судлари сайлови муҳим сиёсий кампания бўлиб, суд ишларини янада яхшилаш ва совет социалистик давлат қонунларини қат'иян бажаришни та'минлашда катта аҳамиятга эгадир.

Шунинг учун республикамиз меҳнаткашлари халқ судьялари ва халқ маслаҳатчилари сайловига тайёргарликда ва сайловни ўтказишда актив қатнашишлари лозим. Халқ судлари составига Ватанимизнинг энг яхши ўғил-қизларини сайлаш учун фабрика ва заводларда, МТС ва совхозларда, колхоз ва муассасаларда оммавий-агитация ишларининг кенг қизитиб юборилиши керак.

Г. САРКИСЯНЦ,

Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги коллегиясининг а'зоси, юридик фанлар кандидати.

Пахтанинг ялпи ҳосилини ошириш учун мавжуд резервлардан тўла ва унумли фойдаланайлик!

Қадрли ўртоқлар! Совет мамлакати пахтачиликни ривожлантириш соҳасида жуда катта муваффақиятларга эришди. Аммо, пахтачиликни янада ривожлантириш соҳасидаги буюк ишлар кучайтирилиб юборилаётган ҳозирги шароитда биз, пахтакорлардан пахта етиштиришни анча кўпайтириш талаб этилади. Бу бизнинг Ватан олдидаги энг биринчи бурчимиздир.

Илғор колхоз ва совхозларнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, бизда пахта етиштиришни кўпайтириш учун битмас-туганмас резервлар бор. Кўпгина колхоз ва совхозлар шу вақтгача пахта майдонларини кенгайтиришни пахтачиликни ўстиришнинг асосий манба'и деб ҳисоблаб келаётганликларини айтиб ўтиш керак. Пахта майдонларини кенгайтириш керак, албатта, давлат бу ишда бизга жуда катта ёрдам беради. Лекин шундай бўлса ҳам, ҳосилни тобора ошириш — пахта етиштиришни кўпайтиришнинг асосий резервидир. Биз, ҳосилни кўпайтириш ҳисобига бир-икки йил ичида пахтанинг ялпи маҳсулотини кескин суратда оширишни та'минлайоламиз ва та'минлашимиз керак.

(Пахтачиликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан чақирилган кенгаш қатнашчиларининг мурожаатидан).

ПАХТАЧИЛИКДА ИЛҒОР ПРОГРЕССИВ МЕТОДЛАРНИ КЕНГ ҚЎЛЛАНАЙЛИК

Илғор иш усулининг яхши натижалари

Оржоникидзе районидаги Охунбобоев номли колхознинг кўп тармоқли хўжалиги йил сайин комплекс ривожланмоқда. Колхоз пахта, ғалла, мева маҳсулотини кўпайтириш ва чорвачиликни ривожлантириш орқасида кўп даромад олаётир. Биргина пахтадан олинган даромад ҳозиргача 6 миллион сўмдан ортиб кетди.

Пахта йиғим-терими кўп куч ва зўр уюшқоқлик блан ишлашни талаб этади. Колхозчилар ҳамжиҳатлик блан меҳнат қилиб қолган пахтани тез кун ичида териб олиш учун курашмоқдалар. Ҳозиргача 460 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 33 центнердан ҳосил олинди. Механизациядан кенг фойдаланиш, илғор, прогрессив методларни дала ишларида кенг жорий этиш натижасидагина шундай юқори ҳосил етиштиришга эришилди.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахта йиғим-теримининг сўнгги кунлари учун алоҳида график тузиб чиқди. Бу график пахта теримини келгуси йил мўл ҳосили учун тайёрланиш ишлари блан боғлаб олиб боришга қаратилган.

Колхозда 300 киши пахта йиғим-теримига ва 140 киши ғўзапояни йиғиштириб олиш, далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш, участкаларни текислаш ишларига биркитилди. Ҳарбир колхозчи ва механизатор ўзига топширилган вазифани қандай бажараётгани учётчиклар ва агитаторлар орқали ҳар куни кечқурун якунланиб борилади. Меҳнатни уюштириш соҳасида қўлланилаётган бу метод кишиларда мас'улият ҳиссини оширади. Шу кунларда колхоз даласида бир группа колхозчилар пахтанинг қолган қисмини жадаллик блан териб олаётир, иккинчи группа кишилар трактор блан юлинган ғўзапояларни йиғиштириб олмоқдалар ва учинчи группа кишилар маҳаллий ўғит солаётирлар. Тракторчилар ғўзаси юлиб олинган ерларнинг бирнеча ўн гектарини шудгор қилиб бердилар.

Колхозда конвейер иш усули қандай ташкил этилмоқда?

Ўртоқ Холназар Жайдоқбоев бошлиқ бригада колхозда илғор ҳисобланади. Бригада 51 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан ҳозиргача 41 центнердан пахта топшириб, йиллик планни 120 процент бажарди. Бригада а'золари гектаридан камида яна 4 центнердан пахта топширишга қарор қилдилар. Бригада бутун ишини конвейер усулда ташкил этди, бригада а'золаридан 15 киши пахтани, бошқа бир группа кўсакни териш, 8 киши ғўзапояни ер ўртасидан уватга ташиб чиқариш, аравага ортиш, 4 киши ҳайдаш олдидан ерга маҳаллий ўғит солишга ажратилган Натижада иш сур'ати тезлашди. Қисқа вақт ичида бригаданинг 35 гектар ердаги ҳосили батамом йиғиштириб олинди. 28 гектар ерга ўғит солинди ва 26 гектар ер шудгор қилинди. Бригада а'золари конвейер усулининг афзаллигини амалда кўргач, 30 ноябрьгача бутун ҳосилни батамом териб олиш, шудгорни 1 декабрьгача тугатишни планлаштирди.

Ўртоқ Жайдоқбоев бошлиқ бригаданинг ташаббусига барча бригадалар қўшилди. Аввал, 2-нчи ва 3-нчи бригаданинг а'золари биргаликда далалардаги ҳосилни бир четдан олиб, ерни шудгорга тайёрлайбошладилар. Бу тажриба даладаги ҳосилни тезда йиғиб олишга ва пахта майдонини ҳайдаш учун тайёрлаб беришга ёрдам берди.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ишлабчиқаришни ривожлантиришга, меҳнат кунларини тежаш ва ишчи кучлари ҳамда техника воситаларидан кенг фойдаланишга ёрдам берадиган бу усулни барча бригадаларда жорий қилди.

Конвейер усулида ишлаш юзасидан календар-график тузилди. Бунда қайси далада иш қачон тамомланиши, ҳайдашга ер қачон тайёрлаб берилиши аниқ кўрсатилган. Бу график партия ташкилотининг очиқ йиғилишида муҳокама қилинди ва ма'қулланди. Графикнинг бажарилиши устидан назорат қилиб туриш колхоз агрономига топширилди. МТС дирекцияси ҳозир бу тажрибани бошқа колхозларда ҳам оммалаштираётир.

Ҳозирги шароитда теримчиларни группага бўлиб, йиғим-теримни конвейер усулида уюштириш катта аҳамиятга эгадир. Жайдоқбоев, Қудабоев, Дўстов, Келасбоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг тажрибаларига асосан даладаги пахта ва кўсакларни дарҳол йиғиштириб олиш, сушилкалардан унумли фойдаланиш, ерни ҳайдашга тез тайёрлаб бериш учун ҳамма бригадаларда социалистик мусобақа янада қизитилди.

Колхозда келгуси йилда мўл ҳосил етиштириш учун маҳаллий ўғитни кўпроқ тайёрлашга киришилди. Ҳозирга қадар 10 минг тоннага яқин маҳаллий ўғит тайёрланди. Буни далага ташиб чиқариш учун 15 киши ва 10 та от-арава ажратилди. Тракторчилар ўртасида маданий-маиший хизмат яхшиланди, уларга бир кунда икки марта иссиқ овқат тайёрлаб берилмоқда. Тракторчиларга ёрдам бериш учун далачилик бригадаларининг бошлиқлари биркитилди. Трактор учун керакли ёнилғи ва сув ўз вақтида ташиб келтирилмоқда. Мана шу сабабли ҳам НАТИ маркали трактор блан ҳар куни 8—9 гектар, ДТ—54 трактори блан 7—9 гектар ва СХТЗ трактори блан 4 гектардан ер ҳайдалмоқда. Содиқов, Раҳимов, Қолдибеков, Йўлчиев сингари тракторчилар ўз сменаларида ер ҳайдаш нормаларини 140—160 процент қилиб бажармоқдалар.

Тракторчилар шудгорнинг сифатига алоҳида э'тибор бермоқдалар. Шудгорнинг чуқурлиги 28—29 сантиметрдир. Охунбобоев номли колхознинг а'золари механизаторлар блан ҳамкорликда ишлаб, келгуси йилда қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилини янада ошириш учун ҳозирданоқ мустаҳкам замин тайёрламоқдалар. 1955 йилда ҳосилни гектарига камида 5 центнер кўпайтириш мўлжалланган. Колхозчилар келгуси йили чигитни квадрат шаклида уялаб экиш усулини кенг қўлланишга қарор бердилар.

Х. ИКРОМОВ.

Гектаридан 50 центнер пахта топширилади

Октябрь районидаги Калинин номли колхознинг У. Мухамедов бошлиқ бригада а'золари эндигина пахта очилабошлаган биринчи кунларданоқ теримга зўр уюшқоқлик ва бирдамлик блан киришган эдилар. Шунинг учун ҳам терим графиги кундан-кунга оширилиб бажарилабошлади. Дастлабки ютуқлар блан бригада а'золари мағрурланмадилар, терим сур'атини янада оширишга, кундан-кунга кўпроқ пахта тайёрлаш учун курашдилар. Звенолар ва теримчилар орасида социалистик мусобақа кенг авж олиб кетди. Етти ва ўнмингчилар ўз устларига оширилган мажбурият олган ҳолда фидокорона меҳнат қилдилар.

Ҳалол меҳнат қилиб самарали натижаларга эришилди. Бригада а'золари пахта тайёрлаш давлат планини 120 процентга етказиб бажардилар ва давлатга 40 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил топширишга эришдилар.

Бригаданинг муваффақиятларга эришишида Саодат Тўхтаева, Ўғилой Мирзаахмедова, Розия Тиллебоева каби моҳир теримчиларнинг, шунингдек, сушилка ва хирмонларда ишлаётган Муллабет Чилимбетов, Ил'ёс Сотиболдиев, Топил Мирсаидов каби колхозчиларнинг хизмати катта. Улар бригадада планни ошириб бажаришга ўз меҳнатлари блан салмоқли ҳисса қўшдилар.

Илғор пахтакорларнинг мурожаатидан илҳомланган бригада а'золари бир грамм ҳам пахтани нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва давлатга қўшимча равишда яна ҳар гектаридан 5 центнердан пахта топшириш, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин тайёрлашга ҳаракат қилмоқдалар.

У. ЖОНГИТОВ.

Илғор звенонинг муваффақияти

Верхне-волинск районидаги Куйбишев номли колхознинг ўртоқ Ж. Тожибоева бошлиқ звено а'золари йил бўйи фидокорона меҳнат қилиб 16 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 26 центнер ўрнига 49,3 центнердан ҳосил олиб, пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари 170 процент қилиб бажардилар. Бу звено а'золари ўртоқ З. Султонов бошлиқ звено а'золари блан бўлган мусобақада ғолиб чиқиб, юқори кўрсатгичларга эришдилар.

Звенонинг барча а'золари кўпмингчилар ҳаракатига қўшилиб ғайрат блан ишладилар ва янгидан-янги ютуқларни қўлга киритдилар. Звено бошлиғи ўртоқ Ж. Тожибоева мавсум бошидан бери 17898 килограммдан ошириб пахта терди. Илғор теримчилардан О. Дўстматова, Х. Дадабоева ва Т. Эгамбердиева каби теримчилар 16 — 17 минг килограммдан ошириб пахта териб, мусобақадош звено а'золаридан ўзиб кетдилар. Звено а'золари кузги-қишки ишларни барвақт бошлаб юбориб, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин тайёрламоқдалар.

Б. ТЕШАБОЕВ.

Октябрь районидаги Хрушчев номли колхозда газ сушилкалари ишлаб турипти. Бу сушилкалар суткасида 15 тоннадан ошириб пахта қуритмоқда. Бу ерда УПХ—1,5 маркали кўрак чувиш машинаси ҳам ишлатилмоқда. **Суратда:** кўрак чувиш машинаси 4-нчи бригадада.

А. Аверьянов фотоси.

Кузги шудгорни тез ва юқори сифатли қилиб ўтказайлик

Чиноз районидаги колхоз раҳбарлари ҳам, бригада ва звено бошлиқлари ҳам, МТС механизаторлари ва агрономлари ҳам кузги шудгор мўл ҳосил етиштиришнинг гарови эканлигини ҳамавақт э'тироф қиладилар. Ҳар йили ерларни ўз вақтида шудгор қилаётган илғор колхозлар пахтадан мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Агротехниканинг бу муҳим тадбирини қўлланаётган звено ва бригадалар эса ҳар гектар ердан 40—45 центнердан пахта топширишга эришмоқдалар.

Броқ, шу кунларда Чиноз районида кузги шудгор ишлари жуда суст ва сифатсиз ўтказилаётирки, бунга тоқат қилиш мумкин эмас. 25 ноябрьгача район колхозларида ҳаммаси бўлиб 500 гектарга яқин ер шудгор қилинган, я'ни топшириқ 5 процент бажарилган, холос.

Кузги шудгорни белгиланган вақтда ва тез сур'ат блан ўтказиш учун биринчи навбатда МТС раҳбарлари қайғиришлари керак эди, я'ни улар барча ҳайдов тракторларини шудгор вақтигача ремонтдан чиқариб, тахт қилиб қўйишлари зарур эди, лекин МТС директори ўртоқ Мелихов ғанимат вақтни қўлдан бой бериб қўйди. У, тракторларни ва ғўзапоя юладиган ҳамда ўғитлагич машиналарини ўз вақтида ремонтдан чиқариб қўйиш тўғрисидаги топшириқни бажараолмади. 1 ноябрьгача графикда кўрсатилган 62 трактордан атиги 29 таси тайёрланди. Орадан 15 кун ўтгач, бор-йўғи 11 та трактор ремонт қилинди.

МТС хизмат қилаётган колхозларда кузги шудгор пухта тайёргарликсиз бошланганлиги сабабли тракторлар нормал ишламаётир. Шуни айтиш кифояки, сўнгги икки ҳафта ичида 24 та занжирли тракторнинг ярмидан кўпи ишламади.

МТСда кузги шудгорни ўтказиш тўғрисида график бор. Бу графикни МТС ходимларининг ўзи тузган. Броқ улар ўзлари тузган ана шу графикка ҳам амал қилмаётирлар. Масалан, шу графикка мувофиқ Маленков номли колхозда 21 октябрьдан 10 ноябрьгача 325 гектар ер шудгор қилиниши керак эди, бунинг учун МТСдан 4 та трактор, шу жумладан 3 та дизель трактори юборилиши планлаштирилган эди. Броқ МТС 5 ноябрьгача ҳаммаси бўлиб 1 та ҳайдов трактори юборди. Бу трактор ҳам ёмон ремонт қилинганлиги сабабли унумсиз ишлаётир.

Шундай қилиб, МТС кузги шудгор графигини бузаётир. Молотов номли, Ворошилов номли, Ленин номли колхозлардаги тракторлар айниқса ёмон ишламоқда. Ноябрьнинг ярмигача Ворошилов номли колхоз шудгорни бошлайолмай турди, чунки МТС томонидан шу колхозга юборилган 2 та тракторнинг биттаси тракторчи йўқлиги учун, иккинчиси эса «аллақаерда йўлда бузилиб қолганлиги» учун ишламади.

Колхозларда кузги шудгорнинг қониқарсиз аҳволда эканлигини район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари жуда яхши биладилар. Улар МТС директори ўртоқ Мелиховнинг ўз вазифасини қониқарсиз бажараётганлигини ҳам сезиб турипти-лар.

Кузги шудгорнинг жуда сифатсиз бўлаётганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Айрим колхозларда тракторларнинг нормал ишлашига жуда қийинчилик блан эришилаётган бўлса ҳам, лекин шудгорнинг сифати жуда паст. Масалан, Сталин номли колхозда ишлаётган тракторчи ўртоқ Оллоёров 28 сантиметр ўрнига, 18 сантиметр чуқурликда шудгор қилган. Шу колхозда хизмат қилаётган Оллоберганов ҳам шудгорни предплужниксиз ўтказган. Бу аҳвол агрономга ҳам, колхоз раиси ўртоқ Мун Ден-ненга ҳам ма'лум эди. Нима учундир улар бундай сифатсиз ишни қабул қилишга рухсат берганлар?!

Ерни саёз шудгор қилиш ҳоллари «XIX партс'езд», Ленин номли ва бошқа колхозларда ҳам содир бўлаётир.

Чиноз районида кузги шудгорнинг кечикаётганлигига яна шу нарса ҳам тўсқинлик қилаётирки, район колхозларида далада қолган ҳосилни йиғиб-териб олиш блан кузги-қишки ишларни ўтказиш бир-бирига боғлаб олиб борилмаётир. Юзлаб гектар ерларда ғўзапоя юлиб қўйилган бўлса ҳам, аммо уни йиғиштириб олиш ташкил қилинмаган. Каганович номли колхозда 200 гектар ердаги ғўзапояни юлиш аллақачон мумкин эди. Броқ колхоз правлениеси бу ишни ўтказишга аҳамият бермаётир. Маленков номли колхозда ҳам худди шундай аҳволни кўриш мумкин.

Чиноз районида кузги шудгор сур'ати ва сифатини кескин ошириш керак. Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, МТС механизаторлари мўл ҳосил етиштиришда асосий шарт бўлган бу вазифани муваффақиятли бажариш учун ҳамма имкониятлардан самарали фойдаланишлари, барча тракторларнинг кеча ва кундуз тўхтовсиз ишлашига эришиш учун курашишлари керак.

Т. СЕРГЕЕВ.

Шўр ерларни ўз вақтида сифатли қилиб ювиш—мўл ҳосил гарови

Мирзачўл районлари пахтакорлари пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун шўр ерларнинг унумдорлигини оширишга қаратилган муҳим мелиоратив тадбирларни амалга оширишлари керак. Мирзачўл ерлари унумдор бўлса ҳам, лекин сизот сувлари юза тургани учун кўпгина ер ҳар йили турланиб туради. Бундай ерларнинг шўри яхши ювилмаса, ёки чала ювилса чигит сийрак униб чиқади, ёки чиққанда ҳам кўпинча нобуд бўлади. Шўрнинг та'сири натижасида ўсимлик яхши ривожланмайди, ўсишдан қолади, ҳосил ниҳоятда камайиб кетади.

Шўр ерларни ювиб, экиннинг илғор агротехника қоидаларига мувофиқ яхши парвариш қилаётган, тупроқнинг унумдорлигини ошираётган колхозлар, ҳар гектар ердан 30 — 40 центнердан ҳосил етиштирмоқдалар.

Агар шўр ерлар яхши ювилмаса, пахта ҳосили гектарига 10 — 15 центнергача тушиб қолади, бошқа экинлар ҳосили ҳам пасайиб кетади.

Шўр ерларни ўз вақтида ва сифатли ювиш 1955 йил мўл ҳосили учун мустаҳкам асос солучи энг муҳим воситадан биридир.

Кўп йиллик илғор тажриба шўр ерларни ер ости сувлари чуқур турган ва ҳаво бироз салқин бўлган даврда ювиш яхши натижа беришини кўрсатди. Мирзачўл районларида ернинг шўри октябрь, ноябрь ва декабрь ойларида, я'ни қаттиқ совуқлар бошланмасдан олдин ювилиши керак.

Бу, пайтда шўр ерларни ювиш учун сув кўп сарфланмайди ва ернинг анча чуқур қаватлари ҳам шўрдан тозаланиши мумкин бўлади. Шунинг учун бу муҳим ишни кечиктириб, баҳоргача чўзиш ярамайди. Чунки Мирзачўл группа районларида ёғингарчилик кўп бўлади, сизот сувлар ер бетига чиқиб кетади. Бу ҳолда ер шўрини сифатли қилиб ювишнинг иложи бўлмайди, ер бўлса тезда етилмайди. Экин кампанияси кечикиб кетади.

Областимизнинг колхоз ва совхозлари суғориладиган ерларнинг кечикмасдан ўз вақтида шўрини ювиб олиш учун куз ва қишда шўр ювишнинг барча қулай усулларидан тўла ва унумли фойдаланишлари зарур.

Шўри кам бўлган ерларни эса кузда ғўза ўсиб турган пайтларда ўсимликни совуқ уриши блан ювиш ҳам мумкин.

Мирзачўл пахта далаларида ўтказилган тажриба шуни кўрсатдики, шўр шу хилда ювилса, ер шўрдан яхши тозаланади, шудгор чигит экиш олдидан яхши ишланади, ҳосил мўл бўлади.

Масалан, Мирзачўл районидаги «Октябрь» колхозида ер шўрини ғўза ўсиб турган пайтда ювилиб, ундан кейин шудгорлаш бошланди, «Октябрь» колхозининг 8-нчи далачилик бригадаси ерни шу усулда ювганлиги ва агротехниканинг илғор қоидаларини амалга оширганлиги туфайли 1953 йилда 100 гектар ерда мўл ҳосил етиштиришга ва ҳар гектар ердан давлатга 38,8 центнердан пахта топширишга эришди.

Ҳозирги вақтда Мирзачўл районидаги Ворошилов номли, Будённий номли, «Ленинобод» ва бошқа колхозларда ер шўри ғўзаси ўсиб турган пайтларда ювилади. Яхши текисланган участкаларда пахта терими тугаллангунча, ғўзапоялари юлинмай ва алоҳида пол олинмай эгатлардан сув оқизиб ер шўрини тозалаб ювиш мумкин.

Шуни ҳам эсда тутиш керакки, ғўзаси ўсиб турганда фақат шўри кам ва бир марта ювиш кифоя қиладиган ерлар ювилади. Шунда ер тез етилиб, кузги шудгорни ўз вақтида бошлаш мумкин бўлади. Пахта йиғим-терим тамом бўлгандан кейин эса, ғўзапоялар юлиб олиниб ер шудгор қилингандан кейингина ернинг шўрини ювиш керак.

Мабодо шудгорлаш ва шўр ювиш кечикиб бу ишнинг баҳорга қолиб кетиш хавфи туғилса, шўр ювишнинг бошқача та'сирлироқ тадбирини кўриш керак. Илгаридан ҳайдалиб келаётган, айниқса оғир тупроқли ва қаттиқ шўрланган ерларни шудгорламасдан туриб шўрини ювиш ҳам мумкин. Бунинг учун барча экин майдонлари ювишга яхши тайёрланган ва юмшатилган бўлиши керак, шу блан бирга эгат пушталари ғўзапоя юлиш машинаси ёки мола тиркалган чизел блан текисланиши керак.

Тупроқни шўрдан яхши тозалаш учун ювиш техникасига қаттиқ риоя қилиш зарур. Агар бутун участка шўри бирданига ювиладиган бўлса, сув қўйиш олдидан участкани полларга бўлиб олиш керак. Шунда сув участканинг ҳамма ерига бир текисда ёйилади. Ювишда сув вақтинча суғориш ариғидан юборилиб дала қулатилади, лекин сув оқава қилиб чиқарилмайди ва бир полдан иккинчисига ўтказилмайди.

Суғориладиган ерлардаги шўр доғларни ювиш ва ўзлаштиришда бошқача тадбирлар амалга оширилади. Мирзачўл районларида шўр ерлар кўп учрайди. Бундай ерларда экинлар яхши ўсмайди, кўпинча нобуд бўлади.

Одатда ер ўрталаридаги шўр доғлар юзароқ бўлади. Одатдаги шўр ювиш усули блан юзароқ жойлар шўрини яхши кетказиб бўлмайди. Илғор хўжаликлар тажрибаси шўр доғли ерларни ювишдан олдин доғ тепаларни текислаб олиш яхши натижа беришини кўрсатди. Шўр тепачалар текислангач, уни кўп миқдор гўнг блан ўғитланади ва пайкалга қўшиб бир-йўла ҳайдалади. Сўнгра бу жой алоҳида марза блан ўралиб, суғорилиб шўри ювилади.

Мирзачўл районларида ернинг шўрини ювиш ва ботқоқликка қарши курашда кўпгина зарур коллектор шохобчалари қазилган. Сув яхши оқадиган чуқур зовурлар ер шўрини тоза ювилишига яхши ёрдам беради. Шўр тоза ювилган, сизот яхши қочирилган ерларда ҳосил мўл бўлади ва барвақт етилади. Зовурлар зах сувни яхши тортиши учун уларни баҳорда ва кузда, айниқса ер шўрини ювиш олдидан уларни бегона ўт, лойқадан тозалаш ва чуқурлаш, ўпирилган, сурилган жойларини тузатиш, бўғмаларни олиб ташлаш лозим. Сизот сувлари юза, лекин зовурлар бўлмаган ерларда очиқ ёки ёпиқ зовурлар қазилиши зарур.

Ер шўрини ювишда доимий зовурлардан ташқари вақтинча қазилган зовурлардан ҳам фойдаланиш лозим. Янгидан ўзлаштирилаётган ва эскидан ҳайдалиб келинаётган, лекин сизот сувлари юза — 0,75 — 1,5 метр пастда турган ерларда вақтинча зовурлар қазилади. Мирзачўл районидаги Сталин номли колхозда ўтказилган синовларда вақтинча қазилган зовурлар яхши натижа берди: шўри тоза ювилди ва ер тез етилиб уни экин экиш олдидан ўз вақтида ишлаш мумкин бўлди.

Вақтинча зовурлар КМ-800 ёки Д-267 маркали канавокопательлар блан тупроқни ювиш жараёнида қазилади. Уларнинг ораси 40—80 метр, чуқурлиги 0,7—0,9 метр бўлиб, бу зовурлар доимий чуқур зовурлар блан бирлаштирилади. Вақтинча зовурлар ер ҳайдаш олдидан бульдозер ёки грейдер блан кўмилиб ташланади.

Сирдар'ё районидаги Ильич номли колхозда бу йил ер шўрини ҳам доимий, ҳам вақтинча зовурлар орқали ювиш планлаштирилган. Бунинг сабаби шуки, бу колхоздаги мавжуд ва янгидан қазилаётган зовурларнинг ораси олис: 400 — 500 метр бўлиб, сизот сувларининг яхши тортилишини та'мин этмайди.

Бу колхозда кўпчилик участкалар 800 — 1000 метр узунликда бўлиб, уларнинг ҳар 80 — 100 — 120 метрида муваққат суғориш ариқлари кесиб ўтади. Ҳозир шу муваққат ариқлар ўрнида КМ-800 маркали канавокопатель блан вақтинча зовурлар қазиш мўлжалланмоқда.

Шўр ювишда сув бериш нормасини тўғри аниқлаш ҳам муҳим. Шўр ерни неча марта ювиш, тупроқнинг шўрлиги, хоссаси ва сизот сувларининг чуқурлик даражасига қараб белгиланади. Ер қанча қаттиқ шўрланган ва сувни кам ўтказадиган бўлса, шўр ювиш учун шунча кўп сув сарфланади. Кўп шўр босган, лекин зовурлар мавжуд бўлиб, сизот сувлари чуқур турган бўлса, зовурсиз ерларга қараганда шўр ювиш учун сув кам сарфланади.

Мирзачўл районидаги эскидан ҳайдалиб келинаётган, зовури бўлган ёки сизот сувлари чуқур: 2,5 — 3 метр пастда турган ерларда ер шўрини тозалаб ювиш учун тахминан қуйидаги нормада сув сарфлаш мумкин: ер оз шўрланган бўлса 1 — 2 марта ювилиб ҳар гектарига 1500 — 2000 кубометр, ўртача шўрланган бўлса 2 — 3 марта ювилиб, ҳар гектарга 2500—4000 кубометр, қаттиқ шўрланган бўлса 3 — 4 марта ювилиб, ҳар гектарига 3500 — 5000 кубометр сув сарфланади. Енгил, сувни тез ўтказадиган ерларни ювиш учун оз, оғир тупроқ ерлар учун кўп сув сарфланади.

Областимиз колхоз, совхозлари 1955 йил экини учун 25 минг партов ва янги ерларни ўзлаштиришлари керак. Бу ерларнинг кўпгинаси шўр тупроқлидир.

Бу ерларнинг шўрини ювиш ва ўзлаштиришга доим тайёрлаш ишлари: далаларни текислаш, ҳайдаш, зовурлар ва муваққат суғориш шохобчалари қазиш, пол олиш ишлари ўз вақтида бажарилиши лозим.

Мирзачўлнинг бўз ва партов ерлари одатда оқбош, шўра, кермак ва бошқа ёввойи ўтлар блан қопланган бўлиб, ўзининг юмшоқлиги ва сув ўтказучанлиги блан фарқ қилади. Бу ҳолда шўрни ювишдан олдин бегона ўтларни йиғиштириб олиш, ерни ҳайдаш, бороналаш ва мола босиш керак. Шунда ер орасида ёввойи ўт илдизлари, кемиручи ҳайвон ва бошқалар томонидан ҳосил қилинган ковоклар, йўллар йўқолади, шўрни ювиш учун қўйилган сув тупроққа секин сингади. Акс ҳолда сув тупроқдаги тузни эритишга улгурмасдан тез сингиб кетиб шўр тоза ювилмайди. Ўзлаштирилаётган ерни ҳайдаш ва шўрини ювишдан олдин яхшилаб текислаш лозим.

Тажриба фақат сизот суви чуқур 2 —3 метр пастда турган ва кам шўрланган ерларни зовурсиз ювиш ва ўзлаштириш мумкинлигини кўрсатди. Сизот сувлари юза ва шўрланиш даражаси ўртача ва юқори (кучли) бўлган ерларнинг шўрини ювиш ва ўзлаштириш учун албатта зовур ҳам коллекторлар қазиш шарт.

Қўриқ, бўз ва партов ерларни ювишда тупроқнинг шўрланиши даражасига қараб ҳар гектар ерга 3000 — 4000 дан 1000 — 1200 кубометр сув сарфланади. Ювишда шунча сувни бериш учун 2 — 3 дан 5 — 8 мартагача ерни сувга бостириш керак. Ердаги намни сақлаш ва шўрнинг кўтарилиб бет қаватига чиқмаслиги учун эрта баҳорда тупроқ етилиши ҳамоноқ ерни яхшилаб бороналаш керак. Ювишдан кейин ер бети қуриши блан тезда полларни ҳам, муваққат ариқларни ҳам йўқотиб тупроқни гусиницали тракторга тиркалган борона блан ишлаш лозим. Дала бети текис бўлмаса, қурилган жойларни танлаб от ёки трактор боронаси блан ишлаш зарур.

Мирзачўл районларида келгуси йил экинига тайёрланадиган барча ерларнинг кузда шўрини ювиб олиш учун суғориш каналларида кузда қилинадиган ишларни ўз вақтида бажариб қўйиш керак.

Мелиоратив жиҳатдан ноқулай бўлган районлардаги колхоз ва совхозларнинг асосий вазифаси — кузги ва қишки шўр ювиш ишларига тўғри ва ҳартарафлама тайёргарлик кўриш ва барча тадбирларни ўз вақтида амалга оширишдан иборат. Бу тадбирлар ўз вақтида, тўла амалга оширилгандагина шўрхак ерларда пахтадан мўл ҳосил етиштириш мумкин бўлади.

А. НЕРОЗИН.

СоюзНИХИ мелиорация секторининг старший илмий ходими.

ЧОРВА ҚИШЛОВИНИ НАМУНАЛИ ЎТКАЗАЙЛИК

Областимизнинг энг йирик пахтакор колхозларидан бири Бекобод районидаги Дзержинский номли колхозда катта қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Колхоз 1954 йилнинг ўзида қурилиш ишларига бўлинмас фонддан 2 миллион сўмга яқин пул сарфлади. **Суратда:** Янги қурилган молхонанинг ички кўриниши.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Чорва қишлови яхши ўтказилаётир

Паркент районидаги «Коммуна» колхозининг а'золари қишлоқ хўжалигининг муҳим тармоғи — чорвачиликни йил сайин ривожлантириб, унинг маҳсулдорлигини тобора оширмоқдалар.

Партия ва ҳукуматимизнинг чорвадорлар тўғрисида қилаётган доимий ғамхўрлиги туфайли колхозда қорамолчилик, йилқичилик, қўй-эчкичилик, чўчқачилик, паррандачилик плани муваффақиятли бажарилмоқда, айниқса қорамолчилик тез сур'атлар блан ривожланмоқда. Ҳозир колхоз фермаларида пландаги 650 ўрнига 735 бош қорамол боқилмоқда.

Чорвачиликни янада ривожлантириш блан бирга чорва молларидан кўп ва юқори сифатли маҳсулот олинаётир. Колхоз фермаларидаги сигирлардан белгиланган планга нисбатан 30 литрдан кўп сут соғиб олинди. Бошқа моллардан олинган маҳсулот ҳам ўтган йилга нисбатан анча ошди. Натижада колхоз давлатга гўшт, сут, жун, тери ва бошқа чорва маҳсулотлари топшириш планини муддатидан олдин муваффақият блан бажарди.

Куз тамом бўлиб, қиш кирди. Чорвачиликда энг муҳим, энг мас'улиятли давр— чорва молларининг қишлови бошланди. Бу даврни намунали ўтказиш чорвачиликни ривожлантиришнинг энг асосий шартларидан биридир. Аммо қиш кириши колхоз чорвадорларини ғафлатда қолдирмади. Моҳир чорвадорлар чорва моллари қишловига пухта тайёргарлик блан киришдилар.

Бунинг учун колхозда, энг аввало, чорва моллари учун мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтирилди. Пландан ташқари 1000 центнерга яқин беда, сомон ва бошқа озуқалар тайёрланди. Тайёрланган ем-хашаклар моллар қишлайдиган жойларга келтирилди.

Колхоз чорвадорлари молларни қишдан тўқ ва иссиқ асраб чиқиш учун курашиб, кўплаб бинолар қурдилар. Агар ўтган йили колхозда 200 бош сигир сиғадиган янги типдаги молхона, 700 та қўй сиғадиган 5 та қўтон қурилган бўлса, бу йил 200 бузоқ сиғадиган молхона, сут қабул қилиш пункти, 35 от сиғадиган отхона ва чўчқахона қурилиб ишга туширилди. Бундан ташқари 200 та сигир учун янги молхона ҳам яқинда битказилиб ишга туширилади. Колхозда чорвачилик биноларини қуриш плани оширилиб бажарилди.

Шу блан бирга чорвачилик фермаларидаги мавжуд бўлган отхона, молхона, эчкихона, қўра ва бошқа чорвачилик биноларининг ремонти муддатидан олдин битказилди.

Колхоз правлениеси (раиси ўртоқ Раҳматуллаев) ва партия ташкилоти (секретари ўртоқ Мирмуҳамедов) чорвадорларга ҳар тарафлама яхши маданий-маиший шароитлар яратиб берган. Фермалардаги чорвадорлар учун шу йилнинг ўзидаёқ 3 хонали 8 та уй қуриб берилди. Молбоқар, йилқибоқар ва чўпонлар иссиқ кийим-бош, етарли озиқ-овқат блан та'минланди. Ферма мудири коммунист ўртоқ Мирсаидов чорвадорлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтирмоқда.

Фидокор чорвадорлар молларни қишловдан яхши асраб чиқиш учун ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олмоқдалар. Масалан, тажрибали молбоқар Мирсолих Мираҳмедов ўз қўлидаги 130 та қорамолни, чўпонлардан Ризо Нуждабоев ва Нодировларнинг ҳарбири ўз отарларидаги 700 тадан қўйни қишдан тўқ ва соғлом асраб чиқиш мажбуриятини олдилар. Шунингдек, Ахрор Ях'ёев, Нажим Битоев сингари йилқибоқарлар, чўчқабоқар Исоқ Юнусов ҳам йилқи ва чўчқаларни қишдан сра нобуд қилмай олиб чиқиш учун курашаётирлар.

В. ЖАЛИЛОВ,
М. АДИЗОВ.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ МИЛЛАТ МАЖЛИСИГА ВА СЛОВАКИЯ МИЛЛИЙ КЕНГАШИГА САЙЛОВ

ПРАГА, 28 ноябрь. (ТАСС). Бугун эрталаб бутун мамлакатда мамлакатнинг олий органи — Чехословакия Миллат мажлисига ва Словакиянинг қонун чиқарувчи органи — Словакия Миллий кенгашига сайлов бошланди.

Эрталаб роса соат 7 да Чехословакия пойтахти Прагадаги сайлов участкаларининг эшиклари очилди. Пойтахтнинг ҳамма жойида сайловчиларнинг юксак активлиги сезилмоқда. Эрталаб соат 11 гача ҳамма участкаларда сайловчиларнинг 40 процентдан кўпроғи овоз бериб бўлди.

Миллат мажлисига 368 депутат, Словакия Миллий кенгашига 104 депутат сайланиши лозим.

ВЕНГРИЯ МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРИГА САЙЛОВ

БУДАПЕШТ, 28 ноябрь. (ТАСС). Бугун бутун Венгрияда область, уезд, шаҳар ва район советларига сайлов ўтказилмоқда. Бугун Будапештнинг миллий байроқлар ва қизил алвонлар блан байрамдагидек безатилган кўчалари эрталабдан бошлаб жуда гавжум. Ҳамма жойда сайловчилар катта активлик кўрсатмоқда.

Бугун Будапештнинг 21-нчи Чепель районида эрталабдан бошлаб айниқса гавжум. Кўп сайловчилар сайлов участкаларига оила-оила бўлиб келмоқдалар. Тунги сменаларнинг ишчилари ўз гражданлик бурчларини ўташ учун заводлардан тўппа-тўғри сайлов участкаларига келдилар. Кўпгина ишлабчиқариш коллективлари сайлов кунини меҳнат соҳасидаги муваффақиятлар блан нишонладилар. Бу ерда эрталаб соат 10 гача сайловчиларнинг тўртдан бир қисми овоз бериб бўлди.

Овоз беришнинг бориши ҳақида вилоятлардан дастлабки ма'лумотлар олинди. Бу ма'лумотлар ҳам аҳоли ўртасида сиёсий активлик юксаклигини кўрсатмоқда.

Ҳамма жойда маҳаллий советларга сайлов куни умумхалқ байрамидек кутиб олинди. Шаҳар ва қишлоқларда байрам сайиллари, спорт мусобақалари ўтказилмоқда, бадиий ҳаваскорлик коллективлари бу кунга бағишлаб концертлар қўйиб бермоқда.

ХХР ҲУКУМАТИ АМЕРИКА НОТАСИНИ РАД ЭТДИ

ПЕКИН, 28 ноябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг хабарида бундай дейилади: Англия ишлар вакили Хэмфри Тревельян жаноблари кеча ХХР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Чжан Хань-фуга мактуб юборди. Бу мактубга Америка жосуслиги блан боғлиқ икки жиддий иш юзасидан ХХР Олий халқ суди ҳарбий трибуналининг 23 ноябрьда чиқарган ҳукмларига қарши Америка ҳукуматининг «норозилиги» деб аталган нота илова қилинган. Ҳар иккала ҳолда айбдорларнинг қўпорувчилик иши блан шуғулланишдан ва Хитойнинг хавфсизлигига таҳдид туғдиришдан иборат бўлган жиноятчилари узил-кесил исботланган эди. Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Чжан Хань-фу бугун Хэмфри Тревельян жанобларига ёзган жавоб мактубида Америка ҳукуматининг нотасини рад этди ва уни Англия ишлар вакилига қайтарди.

БМТ Бош Ассамблеясининг тўққизинчи сессияси

СИЁСИЙ ҚОМИТЕТДА

НЬЮ-ЙОРК, 28 ноябрь. (**ТАСС махсус мухбири**). Сиёсий комитетнинг кечаги мажлисида Ғарбий Ириан тўғрисидаги масала юзасидан бўлаётган умумий дискуссияда Эквадор, Белоруссия ССР, Таиланд, Покистон, Сурия, Франция, Индонезия, Мексика, СССР ва Ироқ вакиллари қатнашдилар.

Эквадор делегати Трухильо Индонезия резолюцияси проектини қувватлаб гапирди, шу блан бирга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ғарбий Ириан ҳақидаги масалани муҳокама қилмаслиги мумкин эмас, деди ва бу территориядаги аҳволнинг янада кескинлашишига йўл қўймаслиги керак, деб уқтириб ўтди.

Белоруссия ССР делегациясининг бошлиғи К. В. Киселев дедики, Индонезия Голландия блан олиб борилган музокараларда анча ён берди ва шунга қарамай, Голландия бу музокараларни тўхтатиб қўйди ҳамда ўз зиммасига олган мажбуриятларни бажаришдан бош тортди. Бош Ассамблея, деди у, шу фактни э'тиборга олиши керакки, Ғарбий Ирианда тинчлик ва осойишталик йўқ, бу районнинг аҳолиси Ғарбий ИриаННинг Индонезия республикасининг бир қисми бўлишини истайди. Белоруссия ССР делегацияси Ғарбий Ирианнинг сиёсий статуси ҳақида яқин фурсатда битим тузиш мақсадида Индонезия ҳукумати блан Голландия ҳукумати ўртасида музокаралар яна бошлансин, деган таклифни қўллаб-қувватлайди. Белоруссия делегацияси ҳар иккала ҳукумат ўз ораларидаги ҳамма мавжуд ихтилофларнинг тинч воситалар ёрдами блан ҳал этиш принципига амал қилишларини истайди.

Таиланд, Покистон, Сурия, Мексика, СССР ва Ироқ вакиллари Ғарбий Ириан ҳақидаги масаланинг Индонезия блан Голландия ўртасида музокаралар олиб бориш йўли блан ҳал этилишини ёқлаб гапирдилар.

Шу мажлисда сўзга чиққан Франция вакили Ғарбий Ириан устидан Голландиянинг ҳукмронлигини сақлашни ёқлаб гапирди.

ҚАРШИЛИК КЎРСАТИШ ҲАРАКАТИ КУРАШЧИЛАРИ, ФАШИЗМ ҚУРБОНЛАРИ ВА МАХБУСЛАРИНИНГ ХАЛҚАРО ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ КОНГРЕССИ

ВЕНА, 29 ноябрь. (ТАСС). Кеча Венада Қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчилари, фашизм қурбонлари ва махбусларининг халқаро федерацияси конгресси— иккинчи конгресси бўлди.

Конгресснинг ишида 18 мамлакатдаги қаршилик кўрсатиш ҳаракати қатнашчилари ташкилотларининг вакиллари иштирок қилдилар.

Қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчиларининг, фашизм қурбонлари ва махбусларининг халқаро федерациясининг раиси полковник Манес конгрессни очиб, Лондон ва Париж битимларида кўзда тутилганидек Ғарбий Германиянинг қуроллантирилиши янги уруш чиқаришни мақсад қилиб қўяди, деди.

У, Европа мамлакатларидаги қаршилик кўрсатиш ҳаракатининг ҳамма қатнашчиларини, уларнинг сиёсий маслакларидан қат'и назар, Ғарбий Германиянинг қайтадан қуроллантирилишига қарши, барча жанжалли масалаларни музокаралар йўли блан ҳал этиш учун, бутун дун'ёда тинчликни та'минлаш учун курашда бирлашган фронт бўлиб жипслашишга чақирди.

Қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчиларининг, фашизм қурбонлари ва махбусларининг халқаро федерацияси бош секретари Андрэ Леруа «Европадаги барча мамлакатларнинг қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчиларини озодликни, мустақилликни ва хавфсизликни та'минлаш учун курашга бирлаштириш» ҳақида доклад қилди.

Леруа доклади бўйича бўлган музокаралар тамом бўлганидан кейин конгресс делегатлари Халқаро федерациянинг бош кенгашини сайладилар. Бош кенгашга Австрия, Албания, Бельгия, Болгария, Дания, ГДР, Ғарбий Германия, Франция, Греция, Италия, Польша, СССР, Руминия ва бошқа мамлакатларнинг вакиллари сайланди.

Халқаро федерация раислигига полковник Манес (Франция), бош секретарликка Леруа (Франция) сайланди.

Конгресс «Қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчиларининг ҳаракат программаси»ни бир овоздан ма'қуллади. Программада гитлерчиларнинг қамоқ лагерьларидан махбуслар озод қилинганига 10 йил тўлишини 1955 йил кўкламда кенг нишонлаш зарурлиги кўрсатилиб ўтилади.

БИВЕННИНГ СЎЗИ

ЛОНДОН, 29 ноябрь. (ТАСС). Пресс Ассошиэйшн агентлигининг хабар беришича, парламент а'зоси лейборист Эньюрин Бивен кеча Оксфорд университетининг лейбористлар клуби ташкил қилган митингда нутқ сўзлаб, ғарбий давлатларнинг халқаро проблемаларни тинч йўл блан ҳал этиш мақсадида Совет Иттифоқи блан кенгашда қатнашишдан бош тортаётганликларини қоралаган.

Бивен Совет Иттифоқи қилган ҳамма таклифларни ғарбий давлатларнинг доимо рад этиб келаётганликларидан ҳайратда қолганлигини айтган, шунингдек лейбористлар партиясининг ба'зи раҳбарларини Совет Иттифоқига душманчилик кўзи блан қараб келаётганликлари учун танқид қилган.

ДЕНГИЗДА ЧАНКАЙШИЧИЛАРНИНГ БОСҚИНЧИЛИГИ

ГААГА, 29 ноябрь. (ТАСС). Хильверсум радиоси бир хабарни эшитдирди. Хабарда бундай дейилади:

Гонконгга келган Дания транспорт кемаси кеча Амой портидан 80 миля Шарқда гоминданчиларнинг қирғоқ батареяси томонидан тўпга тутилган. Кема капитанининг айтишига қараганда, тўпга тутишдан икки соат олдин кема устида бир самолёт айланиб учиб юрган. Биронта ҳам снаряд кемага тегмаган.

Дания кемаси Япония блан Шарқи-Жанубий Осиё мамлакатлари ўртасида мунтазам суратда қатнаб туради.

ГЕРМАН-СОВЕТ ДЎСТЛИГИ ОЙЛИГИ ТАМОМ БЎЛДИ

БЕРЛИН, 29 ноябрь. (ТАСС). Кеча Берлинда Германия Демократик Республикасида герман-совет дўстлиги ойлиги тамом бўлганига бағишланган тантанали мажлис бўлди. Тантанали мажлисда халқ палатасининг депутатлари, ҳукумат а'золари, демократик партияларнинг ва оммавий ташкилотларнинг вакиллари, ишлабчиқариш илғорлари, машҳур олимлар, ёзувчилар ва сан'ат арбоблари ҳозир бўлдилар.

Герман-совет дўстлиги ойлиги ҳақида Гумбольдт номидаги Берлин университетининг ректори профессор Нейе доклад қилди.

Докладчи айтдики, Совет Иттифоқининг Европада коллектив хавфсизлик барпо этиш юзасидан умумевропа кенгаши чақириш тўғрисидаги таклифи немис халқининг манфаатларига ҳам, бошқа мамлакатлардаги халқларнинг манфаатларига ҳам тамомила мос келади.

Профессор Нейе Совет Иттифоқининг герман масаласини тинч йўл блан ҳал этиш йўлида немис халқи олиб бораётган курашда унга катта ёрдам бераётганлигини та'кидлаб ўтди.

Профессор Нейе ўз докладини герман-совет дўстлиги шарафига табрик сўзлари айтиб тамомлади.

Тантанали мажлисдан кейин концерт қўйиб берилди.

СУРИЯДА АМЕРИКАНИНГ КИРДИКОРЛАРИ

ТЕЛЬ-АВИВ, 29 ноябрь. (ТАСС). «Зманим» газетасининг Вашингтон мухбири хабар беради: Вашингтонда Сурияда янги ҳарбий-сиёсий тўнтариш бўлиши кутилади ва агар бу тўнтаришни «ақилли кучлар» амалга оширса Вашингтон бундай тўнтаришни табриклайди.

Мухбир бундай деб та'кидлаб ўтади: Суриядаги кейинги сайловнинг натижалари америкалиларни жуда умидсизлантирган. Америкалиларнинг фикрича, бу сайлов натижасида Сурияда шундай заиф режим вужудга келтирилганки, оқибатда АҚШ блан Сурия ўртасида ҳарбий музокаралар олиб бориш ҳақида ўтириб сўзлашадиган бирор киши ҳам йўқ эмиш.

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА ШАШКА МУСОБАҚАСИ

Саккизинчи турда Ўзбекистон ССР чемпиони Шарафжон Ёқубов, спорт мастери П. Святой блан учрашиб ғалаба қозонди. Мастерликка кандидат И. Берштейн С. Гуляев блан ўйнади. У ўйинни муваффақият блан бошлади, броқ кейинчалик хатога йўл қўйиб Гуляевга ютқазди. Ленинградли спорт мастери Е. Тюнев блан Б. Канишчикер ўйини дуранг бўлди. Москвали спорт мастери Л. Хейф, ленинградли С. Петров блан учрашди. Ўйин охирида Хейфда икки дамка ва бир шашка, Петровда эса икки шашка ва бир дамка қолган эди. Аммо Петров усталик блан ўйнаб ўйинни дуранг қилишга эришди. Шунингдек спорт мастери Н. Шутилкин блан мастерликка кандидат И. Гавриленко ўрталаридаги ўйин ҳам дуранг бўлди. Спорт мастери Н. Шутилкиннинг Ш. Ёқубов ва С. Петров блан ўйнаган партияси тамом бўлмай қолган эди. У ўйинни давом этдирмасданоқ дуранг бўлишига розилик берди.

Шундай қилиб саккизинчи даврадан сўнг 5 очкога эга бўлган тошкентли Ш. Ёқубов ва ленинградли Е. Тюнев ва 4,5 очкога эга бўлган москвали Л. Хейф олдинда бормоқдалар.

Келгуси тўққизинчи даврада Петров блан Канишчикер, Ёқубов блан Хейф, Гавриленко блан Святой, Гуляев блан Шутилкин ва Тюнев блан Берштейн учрашадилар.

БИЛДИРИШ

Шу йил 2 декабрь, кеч соат 8 да Ҳамид Олимжон номидаги адабиётчилар уйида (1 Май кўча, 20-нчи уй) республика ёш ёзувчиларининг кенгаши очилади.

Докладчи Сталин мукофоти лауреати, академик Ғафур Ғулом.

Ўзбекистон Совет ёзувчилари союзи.
Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети.

ОБ-ҲАВО МА'ЛУМОТИ

Тошкент об-ҳаво бюросининг ма'лумотига қараганда, бугун Тошкент областида ва Тошкентда ҳаво булутланиб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Температура 3—8 даража совуқ бўлади.

Ғарбий Германияда милитаризмни қайтадан тиклаш тинчлик ишига таҳдид солмоқда

АҚШ ҳукмрон доиралари Ғарбий Германияни қуроллантиришнинг шакл ва усулларини қидириб топгунларича (бу шакл ва усуллар дастлаб «Европа мудофаа бирлашмаси»ни тузиш планларида, кейинчалик эса, тўққиз давлатнинг Лондон кенгаши қарорларида ўз ифодасини топган эди) Бонн қасосчилари «вермахт»ни қайтадан тиклашга ҳозирлик кўриб бўлдилар. Бундаги дастлабки шарт-шароитлар АҚШ нинг урушдан сўнгги даврда Ғарбий Германияга нисбатан ўтказган сиёсати натижасида вужудга келтирилган эди.

Гитлернинг ҳарбий машинасини яратган ва уни молиявий жиҳатдан та'минлаб турган концернлар, трестлар ва банклар ҳукмронлиги худди мана шу сиёсат туфайли ҳозирги кунда Ғарбий Германияда яна қарор топди. Масалан, Ғарбий Германиянинг металлургия ва кўмир саноатида эски монополистик бирлашмалари: «Ферейнигте штальверке» (Пўлат тресті). Крупп, Маннесман, Тиссен, Клекнер концернлари ҳукмронлик қилмоқда. Химия саноатида эса, «И. Г. Фарбениндустри» концерни аввалгича раҳбарлик ролини ўйнаётир. Гитлерча қуролланиш программаси учун маблағ бериб турган йирик банклар ҳам ўз фаолиятларини яна бошлаб юбордилар. Булар орасида энг муҳимлари «Дейче банк», «Дрезденер банк», «Коммерц-унд Кредитбанк» ва бошқалардир. Ғарбий герман саноат ва банк монополияларининг Пферлменгес, Крупп, Флик, Хенле, Абс, Цанген ва Шахт сингари энг катта корчаллонлари Ғарбий Германия экономикаси устидан контрольликни яна ўз қўлларига олдилар.

Немис экономика институти (Берлин) берган ма'лумотларга кўра, кам деганда 200 та собиқ гитлерчи ҳарбий экономика бошлиқлари ҳозирги кунда Ғарбий Германия экономикасида асосий мавқи'ларни яна эгаллаб олдилар. Улар ўзларининг севган ишлари—янги урушга тайёрланиш иши блан яна машғул бўлмоқдалар.

Ғарбий Германияда қайтадан қуролланишга тайёргарлик кўриш давомида металлургия саноати анча кенгаймоқда. 1953 йилда Ғарбий Германияда 15.806.000 тонна пўлат эритилди. 1955 йилда янги корхоналар қуриш ва эски корхоналарни реконструкция қилиш ишларини тугаллаш мўлжалланади.

Тўғридан-тўғри ҳарбий маҳсулот ишлаб чиқараётган корхоналар сони ортиб бормоқда. Агар 1952 йилда Ғарбий Германияда ҳарбий маҳсулот ишлаб чиқариш блан банд бўлган 317 завод мавжуд бўлса, 1953 йил октябрига келиб бундай заводларнинг сони 400 дан ҳам ошиб кетди. Бу корхоналарнинг барчаси ҳам бронетанк қўшинлари учун қурол-аслаҳалар, авиация моторлари ва улар учун запас қисмлар, моторлаштирилган қисмлар учун қурол-яроғлар, ўқ-дори ва бошқалар ишлаб чиқармоқда. Австриянинг «Оберэстеррейхише нахрихтен» газетаси бир группа америка ҳарбий саноати экспертларини Ғарбий Германия саноатини тафтиш қилиш натижалари тўғрисида АҚШ ҳукуматига қилган докладининг мазмунини босиб чиқарди. Докладда кўрсатилишича Ғарбий Германия жуда йирик базага эга. Бу базага таянган ҳолда қурол-яроғларнинг деярлик барча турларини ишлаб чиқаришни кенг миқ'ёсда ташкил қилиш мумкин. Гитлернинг ма'лум авиация конструкторлари Мессершмитт, Дорнье ва Хейнкельлар авиация саноатини қайтадан тиклаш планларини ишлаб чиқдилар. Француз матбуотининг хабар беришича Круппнинг корхоналари Ғарбий Германияда америка проектига биноан атом тўпларини ишлаб чиқаришни йўлга қўяётирлар.

Ғарбий Германияни ҳарбийлаштириш ва янги урушга тайёргарлик кўриш тўғрисида Вашингтонда ишлаб чиқилган планни ғарбий герман монополияларининг собиқ гитлерчилардан бўлган энг урушқоқ вакиллари амалга оширмоқдалар. Бу ҳақда Ғарбий Германиянинг «конституцияни ҳимоя қилиш идораси»нинг собиқ бошлиғи, Германия Демократик Республикасига ўтган доктор Ион яқинда бундай деди: «Шарққа қарши уруш олиб бориш учун америкалиларга немис солдатлари зарур. Шу блан бирга, улар 1945 йил ҳалокатидан ҳеч қандай хулоса чиқариб олмаган ҳамда ўша вақтдан бери «1945 йил мағлубияти учун ўч олиш» умидида юрган кишилардан айниқса манфаатдордирлар. Шунинг учун ҳам федерал республикада ашаддий нацистлар ва милитаристлар учун «сарой эшиклари яна очиб қўйилгандир».

Ғарбий Германия қасосчилари зўр бериб янги «вермахт»ни вужудга келтириш мақсадида тайёргарлик ишларини изчиллик блан олиб бормоқдалар. Шу йилнинг бошларида улар Бонн конституциясига умумий ҳарбий мажбуриятни жорий қилишга имкон берадиган ўзгаришлар киритиш тўғрисидаги қонунни бундестагдан ўтказиб олдилар. Бу блан ғарбий герман қуролли кучларини Гитлер даврида мавжуд бўлган методлар асосида тузиш учун «ҳуқуқий» шарт-шароитлар ҳам амалда ҳозирлаб қўйилган. Бундан ташқари, турли ҳарбий масалалар бўйича бирқанча қонун проектлари тайёрлангандир. Бу ҳужжатларнинг мазмуни қат'иян маҳфий қилиб қўйилган бўлса-да, броқ шунга қарамай, матбуотта ма'лум бўлиб қолган хабарларга қараганда, масалан, Ғарбий Германияда 18 дан 45 ёшгача бўлган барча эркаклар ҳарбий хизматни ўташга мажбурдирлар.

Ғарбий Германияда ҳарбий тайёргарлик ишлари блан бевосита алоқадор бўлган масалаларни ишлаб чиқиш блан «Бланк бошқармаси» деб аталган бошқарма шуғулланаётир. Бу бошқарма амалда Бонн ҳарбий министрлигининг ўзгинасидир. Матбуотнинг хабар беришига қараганда, бу бошқармадаги хизматчилар сони кейинги вақтларда анча кўпайтирилиб, унда 1000га яқин киши бор. Уларнинг кўпчилиги Гитлер «вермахт»ининг собиқ офицерларидир. «Бланк бошқармаси» шунингдек, ғарбий герман қуролли кучларини тузиш планларини муфассал ишлаб чиқди. Шу йилнинг июлида «Ньюсуик» деган америка журнали Теодор Бланкнинг мақоласини босиб чиқарди. Мақолада ғарбийгерман қуролли кучларини тузиш планлари ҳақида батафсил ма'лумот берилади. Бу ма'лумотларга қараганда, қуролли кучларнинг дастлабки сони 500 минг кишини ташкил этади, шулардан 400 мингги қуруқликдаги қуролли кучлар сафида хизмат қилади. Шуниси характерлики, Лондон қарорлари ҳам ғарбий герман армиясини 500 минг кишидан иборат этиб тузишни назарда тутади.

Ғарбий герман монополиялари ва уларнинг америкали ҳимоячилари Ғарбий Германияда қайтадан тикланаётган «вермахт» учун қурол-яроғ запасларини вужудга келтириш ишларини қизитиб юбордилар. Ассошиэйтед Пресс агентлигининг хабар қилишича, АҚШ мудофаа министрлиги АҚШнинг энди Ғарбий Германияга умумий қиймати 500 миллион долларга тенг бўлган ҳарбий материаллар етказиб бераолишини ма'лум қилган. Америка мудофаа министрлиги вакилининг билдиришига кўра, тўплар, ўқ-дорилар ва танклар «Европа мудофаа бирлашмасини олмоштириш» тўғрисидаги битимга эришилгач бирнеча кун давомида немисларга етказиб берилиши мумкин.

Ғарбий герман ҳарбий-денгиз флотини тузиш плани ҳам ишлаб чиқилган. «Килер нахрихтен» газетасининг хабарига қараганда, бу флотнинг шахсий состави 50 минг кишидан иборат бўлади. Биринчи галда умумий ҳажми 55 минг тоннани ташкил этадиган 180 тага яқин кема қуриш мўлжалланади. «Вермахт»ни тиклашга тайёргарлик кўриш даврида «Бланк бошқармаси» унинг асосини ташкил этади. Шу мақсадда бу бошқарма 140 минг «кўнгиллиларни», шу жумладан 30 минг собиқ офицерларни ва 50 мингга яқин собиқ унтер-офицерлар ҳамда солдатларни рўйхатга олиб қўйган. Бу контингентлар «вермахт»нинг асосини ташкил қилади. Кўпгина немис офицерлари АҚШ да ва Англияда ҳарбий тайёргарликдан ўтмоқдалар.

Ғарбий Германияда тобора ўсиб бораётган полиция ва бошқа ҳарбийлашган қисмлардан ҳам «вермахт»нинг куртаги сифатида фойдаланиш кўзда тутилади. 1954 йил бошида ғарбий герман полициясининг ҳарбийлашган қисмлари 213 минг киши бор эди. Бундан ташқари, ғарб давлатларининг Ғарбий Германиядаги оккупациячи қўшинлари ҳузурида «хизмат кўрсатувчи қисмлар» деб аталган немис қисмлари бор. Бу қисмларда 155 минг киши бор. Ғарбий Германиядаги барча немис полицияси, ярим полицияси ва ярим армия қисмларида жам'и бўлиб 368 минг киши бор.

Ғарбий Германия территориясида ҳарбий иншоотлар қуриш кенг қўламда олиб борилмоқда.

Ғарбий герман ва америка монополияларининг агентураси шунингдек, ғарбий герман қасосчилари ташкил этган турли хил фашист-милитаристлар иттифоқлари томонидан олиб борилаётган милитаризм ва қасосчилик руҳидаги ўтакетган бебош пропаганда ҳарбий тайёргарлик ишларининг энг муҳим соҳасини ташкил этади. Матбуотнинг хабар қилишича, Гитлерчи қуролли кучларнинг собиқ солдат ва офицерларидан 2 миллионга яқин кишини бирлаштирган ана шундай «иттифоқ»лар Ғарбий Германияда 300 тача бор. Бу «иттифоқ»ларга собиқ гитлерчи генераллар раҳбарлик қилмоқда. Гитлерчи ҳарбий жиноятчи Кессельринг бошқараётган «Пўлат шлём» милитаристик ташкилоти ана шундай «иттифоқлар» жумласидандир.

Кўпсонли ҳарбий «иттифоқлар» блан бир қаторда Ғарбий Германияда очиқдан-очиқ фашистик характерга эга бўлган бошқа бирқанча ташкилотлар ҳам бор. Яқинда Дуйсбургда бўлиб ўтган «немис империя партияси» деб аталган партия с'езди бунинг ёрқин далили бўлаолади. Фашистларнинг бу йиғинида қасос олишга очиқдан-очиқ да'ват қилинди. Собиқ бундестаг депутати фон Тадден йиғилганлар олдида сўзга чиқиб, «герман рейхини унинг тарихий чегаралари доирасида қайтадан тиклаш»га чақирди.

Ғарбий Германиядаги ҳарбий тайёргарлик ишларида турли хил жосуслик ташкилотлари, хусусан, собиқ гитлерчи генерал Гелен бошчилигидаги ташкилот муҳим роль ўйнамоқда.

Ғарбий Германияни қайтадан қуроллантириш Германияни бирлаштириш йўлида енгиб бўлмайдиган тўсиқ вужудга келтирмоқда ҳамда халқлар ўртасидаги тинчликка жиддий хавф туғдиради. Тўққиз давлатнинг герман милитаризмини қайтадан тиклашга қаратилган Лондон кенгаши қарорлари барча тинчликсевар халқлар томонидан кескин қораланмоқда.

Европа ва бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш манфаатлари, герман халқининг манфаатлари Ғарбий Германияда гитлер режими типидаги ҳарбий машинани тиклаш планларининг рад қилинишини ҳамда халқларнинг куч ва ғайрати асосий ва кечиктириб бўлмайдиган вазифани, я'ни Германияни демократик ва тинчликсевар давлат сифатида қайтадан бирлаштиришни яқин вақт ичида ҳал қилишга қаратилишини талаб қилади.

Г. ГУРЬЯНОВ.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/XII да **Май тўкилди,** 2/XII да **Юрак сирлари.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 1/XII да **қизиқчилар группаси гастрольларининг давоми.** Юмор, сатира, кулги кечаси. **Ван Зе-вей** раҳбарлигида **янги хитой аттракциони** ва эстон артистлари **Латтикларнинг гастрольлари ҳамда ўзбек цирк коллективи гастрольларининг бошланиши.** Томоша кеч соат 8 да бошланади.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — янги чехословак бадиий фильми **Душман изидан.**

«РОДИНА» — эрталаб соат 10 да **Улуғ граждан** (1 ва 2-нчи серия), қолган сеансларда **Дайди** (1 ва 2-нчи серия).

«ИСКРА» — 3-нчи залда кундуз соат 4 — 20 минутда **Улуғ граждан** (1-нчи серия).

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136, Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими—135. Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132 Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142

Р. 08736. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1569